

338.98:0

5-29

ՏԵԽՆԻԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ
ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆՈՒՄ ՎՈՐՈՇՈՒՄ Ե
Ա Մ Ե Ն Ի Ն Չ

ԺՈՒՐՆԱԼ-ԴԱՍԱԳԻՐՔ ՆՈՐԵԿՆԵՐԻ
ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՊԵՏԶՐԱՏ

1932

ՅԵՐԵՎԱՆ

Պետերատի տպարան
Դրավիտ 7147 (բ)
Հրատ. № 2034
Պատվեր № 683
Տիրաժ 5000

Սրբագրեցին՝ Ա. ԹՈՎՄԱՆՅԱՆ և
Ե. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հանձնված և արտադրության 26 փետրվարի 1932 թ. Ա
Ստորագրված և տպագրելու 23 ապրիլի 1932 թ.

«ՏԵԽՆԻԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԺՄՄԱՆԱԿԱ- ՇՐՋԱՆՈՒՄ ՎՃՌՈՒՄ Ե ԱՄԵՆ ԻՆՉ»

Մենք թեպետև ենք սոցիալիզմի ժամանակաշրջանը, մենք ա-
վարտում ենք սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի կառուցումը՝ զրու-
նրվելով կապիտալիստական յերկրների ողակում, վորոնք հարձակում
են նախադատրաստում ԽՍՀՄ վրա՝ դասակարգային կատաղի պայքա-
րի պայմաններում։ Այս կապակցությամբ առաջավոր յերկրներին տեխ-
նիկապես-տնտեսապես հասնելու և անցնելու խնդիրը մեծ սրվածու-
թյուն է ստանում։ Մենք պետք լուծենք այս խնդիրը ինչ էլ վոր լինի,
այլապես մեր կործանումն անխուսափելի յի։

Ընկ. Ստալինը առանձին ճշտորոշությամբ և պարզությամբ դրեց
տեխնիկային տիրապետելու պրոբլեմը, վորպես ամբողջ բանվոր դա-
սակարգի համար որվա առավել, կարևոր, մարտական խնդիր։

Մեր յերկրում կառուցված են և կառուցվում են տասնյակ և հար-
յուրավոր նոր ֆաբրիկաներ և գործարաններ, վորոնք սարքավորված են
տեխնիկայի վերջին խոսքի համաձայն։ Նրանց շինարարության վրա
պետությունը հսկայական գումարներ է ծախսում, վորոնք միլիարդ-
առորկներ են կազմում։ Այդ նոր ձեռնարկություններից մեծ չափերով
ոգուտ մենք կարող ենք ստանալ այն պայմանով, յեթե առավելագույն
չափով կրճատենք նրանց շինարարության ժամկետները և ապահովենք
նրանց ժամանակին գործի գցելը։ Մենք պետք է աշխատենք, վոր նոր
գործի գցված ձեռնարկությունները սկզբից հենց աշխատեն լրիվ ըն-
թացքով և սկսեն առանց ընդհատումների կատարել իրենց արտադրա-
կան ամբողջ ծրագիրը։

Արագ և լավ կառուցել, իր ժամանակին գործի գցել նոր ձեռնար-
կությունները, ապահովել նրանց նորմալ աշխատանքը, վերջապես և
դա ամենագլխավորն է, առավելագույն չափով ոգտագործել մեր յերկ-
րի չափազանց հարուստ բնական պայմանները, — այս բոլորը մեր կեն-
սական անհրաժեշտությունն են հանդիսանում։

Ինչպես եյինք մենք կատարում այս խնդիրները մինչև այժմ։ Պետք է
ուղղակի ասել, վոր մենք այս խնդիրները կատարել ենք վոչ միշտ բավա-
րար կերպով։

Մենք ձեզ հետ արդեն անցյալ զրույցներից գիտենք, թե ինչ վիթ-
խարի նշանակություն ունի մետաղագործությունը։ «Ստալին»-ի գոր-
ծարանները տալիս են մետաղի ընդհանուր արտադրանքի մոտ 95%-ը։
Յեթե մենք մոտիկից նայենք, թե ինչպես է կատարվում պլանը «Ստա-
լին»-ի գործարաններում, ապա կստանանք հետևյալը։

Այս գործարանների արտադրանքն ապրիլին միայն քիչ չափով գե-

բաղանցեց անցյալ տարւոյ ապրիլյան արտադրանքին: Ապրիլը ընթացիկ տարւոյ մարտի համեմատութեամբ չուղղուելի ու պողպատի հաշիւ աճում տվեց հետեւյալ չափով. մարտին 286 հազար տոնն չուղղուելի փոխարեն, ապրիլին հաշված է 313,6 հազ. տոնն: Բայց մայիսին դործարանները նախնական տվյալներէ համաձայն, 3—4 տոկոսով պակասեցրել են չուղղուելի և պողպատի հաշիւը: Հալոցքային վառարաններէ ողջագործման գործակիցը (սատիճանը) մայիսին նույնպէս վատթորացաւ:

Իսկ ինչո՞ւն է կայանում մետաղագործութեան մասնավորապէս «Ստալին»-ի գործարաններէ հետ մնալու պատճառը.— Դրա պատճառը տեխնիկական մարտական ղեկավարութեան բացակայութիւնն է, բանվորական լայն մասսաների տեխնիքական բավարար գերադասութեան բացակայութիւնն է: Վոր գլխավոր խնդիրը տեխնիկային տիրապետելու մէջ է, դրա մասին վկայում են այն առանձին գործարանները, ցէխները և գողգյահները, վորոնք կանոնավոր ու միշտ կատարում են պլանները:

Հալոցքային վառարան №2-ը Մարիուպոլի գործարանում և № 2-ը Վորոշիլովի անվան գործարանում կատարել են իրենց ծրագիրը: Մա: կեւէի գործարանում հալոցքային վառարան № 3-ը մայիսի վերջին օրերին նմանապէս կատարել է իր ծրագիրը 115 տոկոսով: Ֆրունզէյի անվան գործարանի հալոցքային ցէխը մայիսին ծրագիրը կատարեց և 101,7 տոկոսով:

Կարելի չէ ավելի շատ նման օրինակներ բերել:

Ինչո՞ւ այս մասերում ծրագիրը նույնիսկ գերակատարված է: Վորովհետեւ այս մասերի աշխատավորները կարողացան լուծել մետաղագործութեան հանգուցային պրոբլեմը, շիխտի հարցը: Այսպէս, Տոմսկու անվան գործարանում հալոցքային վառարան № 3-ը, վոր մշակական միատարր շիխտի յի փոխադրվում, գերակատարում է առաջագրւածը: Վերջին յերեք օրերը հալոցքային վառարանը տվել է 1.225 տոնն չուղղուելի ըստ պլանի 1.071 տոննի փոխարեն: Ծրագիրը կատարված է 115 տոկոսով: Շիխտի վորակական նախապատրաստումը (հանքի, կրաքարի տեսակավորումն ու մանրացումը, կոքսի միատարրութիւնը, հանքաքարի թրջելը և այլն) ահա մետաղագործութեան արագ բարձրացման ուղին:

Ճիշտ կազմված շիխտը մետաղագործութեան համար նույնպիսի նշանակութիւն ունի, յետեւ վոչ ավելի, ինչպէս Կարտաշովի, Կասառուրովի և ուրիշների սիստեմը Դոն ավազանի համար, ինչպէս ջուլտակած յերթը տրանսպորտի համար և այլն: Ի՞նչո՞ւն է այն բոլոր ձեռնարկումների ելութիւնը.— Նրանում, վոր գրանց իրագործումը հիմնականում չի պահանջում վորեւէ բարդ, հատկապէս նոր մեխանիզմներ, հիմնական մեծ ներդրումներ, պահանջում է վոչ այնքան նոր տեխնիկա, վորքան ամենից առաջ գործի նոր կազմակերպութիւն, ղեկավարութեան նոր վորակ:

Յետեւ ավելի խորը թափանցենք արտադրական ձեղքվածքների պատճառներում նոր գործարանների (Ստալինգրադի տրակտորային գործարան) և գոյութիւն ունեցող ձեռնարկութիւնների նոր կառուցումները գործի գցելու, ապա վերջի վերջո նրանք գեմ են առնում մի բանի՝ բանվորների և տեխնիքական անձնակազմի մեծ մասի չափազանց անբավարար տեխնիքական գիտութեան, բանվորական մասսաների

գիտութեան անբավարար մակարդակին, բարդ արտադրութեանը պլանայնորեն կազմակերպելու անկարողութեան:

Մեր գործարաններում բանվորների շատ մեծ տոկոսը կազմում են նոր բանվորները, վորոնք հենց նոր են ներգրավված արտադրութեան մէջ: Նրանք չգիտեն արտադրութիւնը, նրանք մեքենայի հետ վարվելու փորձ և վարժութիւն ինչպէս և վորակավորում չունեն: Նրանք հաճախ դանդաղ են յուրացնում արտադրական պրոցեսը, սիրով չեն կաշտւած գործին, չեն ցանկանում, ինչպէս գործի տերը, թափանցել նրա ելութեան մէջ, ստոր կերպով են աշխատում: Դրա արդյունքը լինում են ձեղքվածքները առանձին դաղբաշների վրա, իսկ առանձին դաղբաշների ձեղքվածքները տանում են դեպի ամբողջ գործարանի ձեղքվածքը:

Մենք դժբախտաբար մինչեւ այժմ շատ քիչ ուշադրութիւն ենք դարձրել տեխնիկայի տիրապետման և բանվորական այդ նոր մասսաների մէջ տեխնիքական գիտելիքներ արմատացնելու վրա:

Այդ բոլորի շնորհիվ մենք ամբողջ արդյունաբերութեան արդիւն-պլանի թերակատարում ունեցանք անցյալ տարի, արդյունաբերութեան առանձին ճյուղերը հետ են մնում այս տարի, թեւ ընդհանուր առմամբ մենք արդյունաբերութեան մէջ անցել ենք անցյալ տարւոյ մակարդակից:

Ի՞նչո՞ւն է հետամնացութեան բուն պատճառը, ի՞նչ է պահանջվում նշված պլանների կատարման և գերակատարման համար:

«Դրա համար յերկու հիմնական պայման է պահանջվում: Առաջին, վորպեսզի դրա համար լինեն ունի, կամ ինչպէս մեզ մոտ արտահայտվում են «որչեկտիվ» հնարավորութիւններ:

Յերկրորդ, վորպեսզի մեր ձեռնարկութիւնները աշխատողեկանները ցանկութիւն և կարողութիւն լինի, վոր այդ հնարավորութիւնները կենսագործվեն» (ՍՍՍՐԻՆ):

Մենք ձեզ հետ արդեն անցյալ դրույցից գիտենք, վոր մենք տանենք պլանը կատարելու բոլոր օրչեկտիվ հնարավորութիւնները:

Բայց յերրորդ պայմանը, ձեռնարկութիւնները լավ կառավարել կարենալը մեզ պակասում էր անցյալ տարի: Յեւ այս պայմանը պետք է ապահովվի այս տարի: Հակառակ դեպքում՝ մենք չենք կատարի ընթացիկ տարւոյ պլանը, չենք կատարի հնգամայկը չորս տարում և կվի-մեցնենք սոցիալիստական վերակառուցման պլանը:

Ձեռնարկութիւնները ղեկավարելու մեր անկարողութեան կողքին մինչեւ վերջին ժամանակներս մեղքում տնտեսութեան բազմաճյուղում և նույնիսկ կենտրոնական պլանային մարմիններում գործում ելին վնասարարները: Վերջիններս ամեն բան անում ելին, վոր վիժեցնեն սոցիալիստական շինարարութեան գործը: Իսկ մեր տնտեսավարները՝ իրենց արտադրութեան տեխնիկան ինչպէս հարկն են չիմանալով՝ չելին նկատում դասակարգային այդ նենդավոր թշնամիներին:

Այս բոլորը վկայում են այն մասին, վոր կոմունիստները և բանվորները պիտի իսկապէս իմանան արտադրութիւնը, պետք է տիրապետեն տեխնիկան: Ընկ. Ստալինն այս խնդիրը հետեւյալ կերպ ձեակերպեց:

«Պետք է ինքներս դառնանք մասնագետներ, գործի տերեր, պետք է յերեւաներս դարձնենք դեպի տեխնիքական գիտելիքները, ահա ուր մեզ մեզ կյանքը: Բայց վոչ առաջին ազդանշանը, վոչ

եւ նոնյնիսկ յերկրորդ ազդանշանը դեռ անհրաժեշտ բեկում չեն ապահովել: Ժամանակն է, վաղուց արդեն ժամանակն է յերեսներս տեխնիկային դարձնելու: Ժամանակն է դեն չալտել հին լողունքը, — արդեն հնացած լողունքը լին չալտել խառնվել տեխնիկայի մեջ, ժամանակն է, վոր մենք ինքներս դառնանք մասնագետներ, գործին հմուտներ, դառնանք գործի լիակատար տերեր»:

«Հաճախ հարցնում են, ինչո՞ւ մեզ մոտ չկա միանշանա դեկավարութիւն: Դա չկա, և չի ել լինի, քանի դեռ մենք չենք տիրապետում տեխնիկային: Քանի դեռ մեր մեջ, շալչեկներէ մեջ, չի լինի մարդկանց այնպիսի բավականաչափ թիւ, վորոնք լավ ծանոթ են տեխնիկայի, եկոնոմիկայի և ֆինանսների հարցերին, մեզ մոտ իսկական միանշանա դեկավարութիւն չի լինի: Ինչքան կուզեք բանաձևեր գրեք, յերգվեք ինչ խոսքերով ուղում եք, բայց յետ չեք տիրապետում գործարանի, ֆաբրիկայի, հանքի տեխնիկային, եկոնոմիկային, ֆինանսներին, բան չի դուրս գա, միանշանա դեկավարութիւն չի լինի»:

Խնդիրն ուրեմն կայանում է նրանում, վոր մենք ինքներս տիրապետենք տեխնիկային, ինքներս դառնանք գործի տերը: Միայն գրանումն է այն բանի յերաչիքը, վոր մեր պլանները ամբողջովին կկատարվեն իսկ միանշանա դեկավարութիւնը կիրադործվի:

Որհնուրդների 6-րդ Համամիութենական համագումարը ԽՍՀՄ բանվոր դասակարգի ամբողջ աշխատավորների առաջ խնդիր դրեց՝ հասնել և անցնել առաջավոր կապիտալիստական յերկրներին մոտակա տասը տարում տեխնիկա-տնտեսական կողմից: Առանց տեխնիկային տիրապետելու, առանց բանվոր դասակարգի ընդհանուր տեխնիկական գրագիտութիւն այս խնդիրը մենք չենք կարող լուծել:

Ունենք արդո՞ւք մենք բոլոր հնարավորութիւնները տեխնիկային տիրապետելու համար: Այո՛, ունենք:

«Մենք մի շարք դժվարագույն խնդիրներ լուծեցինք: Մենք տատանգինք կապիտալիզմը: Մենք վերցրինք իշխանութիւնը: Մենք կառուցեցինք խոշորագույն սոցիալիստական ինդուստրիան: Մենք միջակին դեպի սոցիալիզմի ուղին շուտ ավան: Երևարարութեան տեսակետով ամենակարեւոր մենք արդեն արել ենք: Մեզ անելու քիչ բան է մնում՝ ուսումնասիրել տեխնիկան, տիրապետել գիտութեան: Յեւ յերբ մենք կանենք այդ, մենք կունենանք այնպիսի տնայեք, վորոնց մասին մենք այժմ յերազել անգամ չենք կարող: Յեւ մենք այս կանենք, յեք է դա իսկապես, ինչպես պետք է, ցանկանանք» (ՍՍՍՀԽՍՀ):

Յուրաքանչյուր յերիտասարդ բանվոր պետք է հասկանա, վոր տիրապետել տեխնիկական գիտութիւններին, արժատավորել այն բանվորների լայն մասսաների մեջ տվյալ մոմենտում, նշանակում է տնտեսական շինարարութեան հիմնական ողակից բռնել:

Մեզինք յուրաքանչյուրը պիտի հիշի, վոր արշավը տեխնիկային տիրապետելու համար, դա կամպանիա չէ, այլ յերկար ու լուրջ սովորել է նշանակում: Սովորել և պայքարել լավագույն աշխատանքի, կուլտուրայի, գիտելիքների, մարդկային աշխատանքի հեշտացման համար:

Մենք տիրապետում ենք տեխնիկային և պետք է նրան տիրապետենք վոչ միայն նրա համար, վոր տեխնիկական գրագիտներ կարգաւ սովորենք, այլ տեխնիկային գրագետ մարդ դառնանք: Մենք տիրապետում ենք տեխնիկային, վոր կատարենք և գերակատարենք մեր սոցիալիստական շինարարութեան հնգամյա պլանը և սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքը կառուցելով, ավարտենք սոցիալիզմի կառուցումը մեր յերկրում:

ՍՏՈՒԳԻԶ ՀԱՐՅԵՐ

1. Ի՞նչ նշանակութիւն ունի այժմ տեխնիկային տիրապետելու լողունքը:

2. Ի՞նչումն է մի շարք գործարանների արտադրական նեղվածքների պատճառները:

3. Ի՞նչ ուղիներով եւ տիրապետում տեխնիկային մեր արտադրութեան մեջ:

ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՎ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱ

Կապիտալիստական դարդացման հիմքում դրված է տեխնիկայի զարգացումը: Արտադրութեան կապիտալիստական ձևը տարբերվում է արտադրութեան բոլոր նախորդ ձևերից նրանով, վոր նա մինչև իր դարդացման վորոչ աստիճանը զարգացնում է տեխնիկան, առաջ է հրում նրան: Կապիտալիզմի ժամանակ հնարվեցին շողու շարժիչները, ներքին այրման շարժիչները, էլեքտրականութիւնը: Կապիտալիզմի ժամանակ շատ առաջ դնաց աշխատանքի մեխանիզացիան և տնտեսութեան դանադան ճյուղերի ճնշող մեծամասնութեան մեջ ձեռքի աշխատանքը փոխարինվեց մեքենաների աշխատանքով: Բայց կապիտալիստական հասարակութիւնը զարգացրել է և զարգացնում է տեխնիկան վոչ թե բանվորի աշխատանքը հեշտացնելու համար, վոչ թե նրա համար, վոր հասարակութեան համար ավելի արդյունք սացվի և դրանով հենց բանկայի զարգացումը ողտագործում է, վորպեսզի իր ձեռնարկութիւնից բոտ կարելույն ավելի շահույթ ստանա, իսկ ավելի շահույթ կարող է ստացվել բանվորների շահագործումը ուժեղացնելով միայն: Նշանափելիորեն ուղեկցվում է բանվորների շահագործման ուժեղացմամբ, նրանց մեքենաների հասարակ կցորդի վերածելով:

Ողտվելով մեքենաների գործադրմամբ՝ կապիտալիստները հաճախ ավելի վորակյալ բանվորներին նվազ վորակյալներով են փոխարինում, իջեցնելով վերջիններիս աշխատավարձը: Դրա համար տեխնիկայի զարգացումը կապիտալիզմի պայմաններում ուղեկցվում է բուրժուազիայի հարստութեան ավելացմանը և բանվոր դասակարգի դրութեան վատթարացմանը: Բացի այդ, այնտեղ, ուր առաջ աշխատում էին 20-30 բանվոր, այժմ, նոր մեքենա ստեղծելուց հետո, կարող են յերկուսը-յերեքը աշխատել: Այսպիսով, նոր մեքենաների գործադրումն իր հետեանքն է ունենում բանվորներին Փաբրիկայից դուրս քշելը, վորով ստեղծվում է

մինչև 40 տ. հոգս խնայողությամբ: Այս կերպ կարող ես ազատագործվել ամեն սեռակի վատերանյութ, ամենացածր վորակի ներածամբ (հայոց-քային վառարանները պահանջում են բարձրորակ և թանկ ածուխ՝ կոքոս և փայտի ածուխ)։ Նոր ձևերով մետաղագործության մեջ մուտք են գործում վառելիքի բոլոր տեսակները՝ տորֆ, սղոցվածքի թեփ, փայտի թափթիվներ և այլն:

Ամեն տեսակի հանքաքար նույնիսկ ամենաքիչ քանակով յերկաթ ու մեծ քանակով խառնուրդ պարունակող հանքաքար, կարող ե վերահիշյալ մեթոդներով ոգտագործվել, ըստ վորում խառնուրդները՝ ծծումբ, ֆոսֆոր և այլն, — չեն կորցնում իրենց պիտանիությունը հետագա ինքնուրույն մշակման համար, մինչդեռ հալոցքային վառարաններում դրանք կորչում են:

Կուռակցության 16-րդ համագումարում ընկ. Ստալինը հայտնեց, վոր թերեւս միակ բանը, վորը չի տվել մեզ բնությունը, — դա կառուցուկն է: Բայց դա յեւ մեկ և մեկուկես տարուց հետո մենք կունենանք: Կառուցուկաբեր «տա-սակիղդ»-ից կուռուկ ստանալու մեթոդները մշակույթ մեզ մոտենցնում ե այն մոմենտին, յերբ ԽՍՀՄ «կառուցուկային յերկիր» կդառնա: Մի քանի տարի առաջ, յերբ դեռ նոր էյինք սկսում մեր աշխատանքը կառուցուկի չըջանում, մենք գիմեցինք հռչակավոր Եղիստին (Ֆորդի պատվերով նա գրադված եր այս պրորեկտով) ոգնելու մեզ իր վործով: Գիտնական Եղիստը, պատասխանեց քաղաքավարի մերժումով: Այժմ դրությունը վորոշ չափով փոխվել ե: Այժմ Եղիստը ինքը կըմբեր մեզ վործով իրեն ոգնելու խնդրով:

ՄԻՆԻ-ի 2-րդ կուրսի ուսանող ընկ. Յարմոլսկին այժմ ավարտում ե իր մեքենայի վերջին դետայլները, վորը լիակատար հեղաշրջում ե մտցնում տրանսպորտի մեջ: Նրա գյուտի արդեն վործված մոդելը հաստատեց ստեղծագործական հաշվարկները: Յեւ յերբ բոլոր դետայլները և կատարելագործությունները կկատարվեն, մենք կհարստանանք այնպիսի տրանսպորտով, վորը հավասար չափով պիտանի յե եւ՝ ցամաքի եւ՝ ջրի համար, մի ժամում 300 կիլոմետր նորմալ կոմեքցիել արագությամբ:

Կարելի յեր գզալի չափով ավելացնել Խորհուրդների յերկրի գիտության և տեխնիկայի նորագույն նվաճումների այս ցուցակը:

Աճում ե գիտական հետազոտական ինստիտուտների քանակը: Ցարական Ռուսաստանում 117 տարվա ընթացքում (1800 թ. մինչև 1917 թ.) կազմակերպվել են 289 գիտական-հետազոտական հիմնարկություններ, իսկ խորհրդային իշխանության գոյության 13 տարվա ընթացքում՝ 1211: 1917 թվին մենք ունեյինք 4.240 գիտական աշխատավորներ, իսկ 1930 թվին՝ 24.000: Դրա հետ միասին աշխատավորների հսկայական մասսաները, չկտրվելով իրենց կոնկրետ արտադրական աշխատանքից գործարանում, կոլտնտեսության մեջ, աշխատում են տեխնիկայի, իրենց արտադրության բարելավման հարցերի վրա:

Ահա իրենց՝ բանվորների կողմից ստեղծված տեխնիկական կատարելագործման չափադանց հետաքրքիր մի ուրինակ:

«Արմալիտ» գործարանում մշակվում ե մի կուլտիվատոր, վորի խընդիրը բամբակի, արտերի մոլախոտերի, դեմ կույնն ե: Փորձերը ցույց տվին, վոր մանր անհատական տնտեսությանն հարմարեցրած կուլտիվատորը չի կարող գործադրվել խոշոր, սոցիալիստական տնտեսության

մեջ: Դա ապառնում ե կոլտնտեսական դաշտերի բամբակի քաղհանին: Դա կոլտնտեսություններին դրդեց, վոր նրանք առաջ բերեն իրենց ուղիղնալիզատորներին, իրենց գյուտարարներին: Կալինովսկայա ստանիցայի դարբիններ ընկ. ընկ. Սոլնըշկինը, Գորինը և Դյակովը ամբողջ չըջանի կոլտնտեսականների կողմից կուլտիվատորի մեջ բարեփոխումներ մտցրին:

Նրանք ուշադիր կերպով հետեցին կուլտիվատորին աշխատանքի ժամանակ: Նրանք այդ մասին մտածեցին գիշեր-ցերեկ: Նրանք լավ գիտեյին, վոր դա յե մեր յերկրի բամբակի անկախության համար մղվող պայքարի լոգունդը:

Հնարվեցին նոր թաթեր, վորոնք անհրաժեշտ են խոշոր կոլեկտիվ տնտեսության համար: Գյուտը վորձեցին և գտան, վոր պիտանի յե:

Այսպես ուրեմն, մենք տեսնում ենք, վոր խորհուրդների յերկրում տարեց տարի մարդկանց ավելի ու ավելի մեծ մասսաներ են ներգրավվում տեխնիկայի տիրապետման համար մղվող պայքարի մեջ: Գիտության և տեխնիկայի հարցերը աշատավորների և բանվորների ամենալայն մասսաների սեփականություն են դառնում:

ՍՏՈՒԳԻՉ ՀԱՐՑԵՐ

1. Ինչո՞ւ յե կապիտալիստական հասարակությունը տեխնիկայի զարգացման արգելի հանդիսանում:

2. Ինչո՞ւ միայն սոցիալիզմն ե ապահովում տեխնիկայի առավելագույն զարգացումը:

3. ԽՍՀՄ մեջ ի՞նչ նվաճումներ ունեւ մենք գիտության և տեխնիկայի զարգացման գործում:

ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՊԱՅԳԱՐԸ ՅԵՎ ՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒՄԸ

Սոցիալիստական վերակառուցման ժամանակաշրջանը ԽՍՀՄ-ի մեջ դասակարգային անողոր պայքարի ժամանակ ե հանդիսանում:

Այժմ, յերբ ծավալվում ե տեխնիկայի այս վերջին ամբողջյան տիրապետման համար պայքարը, վորը մենք պետք ե, ինչ ուղում ե լինի, զբաղվենք, դասակարգային թշնամին հանձին վնասարարների, կուլակի, հակահեղափոխականի լարում ե իր բոլոր ուժերը, վոր խանգարի մեզ այս խնդիրը լուծելու գործում:

Աջ ուղորտունիստները, տրոցկիստները, բյուրոկրատները, դատարկապորտները, չվողները, իրենց հերթին դասակարգային թշնամու ուղղակի աջակիցներն են հանդիսանում:

Վերջին տարվա ընթացքում մենք բաց արինք և դատեցինք մի շարք վնասարար կազմակերպություններ, վորոնք վործում էյին ԽՍՀՄ հզորության հիմքերը փորել և պրոլետարիատի դիկտատուրայի տապալումը նախապատրաստել: Վնասարարների մեծ մասը պետական սլանավորում և ղեկավար կազմակերպություններում, ինչպես և ֆաբրիկաներում, գործարաններում և հանքերում աշխատում էյին վորպես ինժեներներ, տեխնիկներ, տնտեսագետներ: Նրանք մի քանի տարիների ընթացքում վնասում էյին խորհրդային պետությանը, ինչ կերպ կարող ե-

յին: Նրանց մնացարար աշխատանքի շնորհիվ մենք շատ ու շատ բան կորցրինք: Կասկած չկա, վոր յեթե չլինեյին այդ մնացարար կազմակերպութիւնները, մենք մեր ժողովրդատնտեսութիւնը ել ավելի քարձը տեմպերով կծաւալեյինք:

Վնասարար կազմակերպութիւնների հայտնաբերումը վկայում է այն մասին, վոր մենք մինչև այժմ վոչ միայն չունեյինք պրոլետարիատի միջնակարգից դուրս յեկած բովական թվով տեխնիկական կադրեր, այլև չենք կարողացել մեր տնտեսութիւն մի քանի շրջաններում ինչպէս հարկն է մեղ խորթ տեխնիկական անձնակազմի աշխատանքին վերանայել: Այս փաստերն առավելագույն ակնբախութեամբ հաստատում են, վոր սոցիալական անհրաժեշտութիւն է լայն ծաւալել տեխնիկայի տիրապետման պայքարը:

Ճիշտ է, սոցիալիստական շինարարութիւնը բոլոր ճակատներում մեր հաջողութիւնները, մնացարարների վարժունքը դատարանում, այս բոլորը տեխնիկական ինտելիգենցիայի շրջանում, հին ինժեներներին տատանվող խաւերի շրջանում նոր տրամադրութիւններ ստեղծեց. նրանց ճշգրտ մեծամասնութիւնը մեր կողմն է չուզ դալիս:

«Դա չի նշանակում, իհարկէ, թե մեզնում այլևս մնացարարներ չկան: Վոչ, չի նշանակում: Վնասարարներ կան և կլինեն, քանի դեռ մեզնում դասակարգեր կան, քանի կապիտալիստական շրջապատ կա: Բայց դա նշանակում է, թե քանի վոր հին տեխնիկական ինտելիգենցիայի զգալի մասը, վորոնք այս կամ այն կերպ առաջ համակրում էյին մնացարարներին, այժմ դարձել են խորհրդային իշխանութիւն կողմը, — ապա ակտիվ մնացարարների քիչ թիւ մնացել, նրանք մեկուսացվում են և նրանք պետք է վաղ թե ուշ խորը ընդհատակ գնան»: (ՍՍՍՐՆ):

Պետք է չմոռանալ, վոր դասակարգային թշնամին չի հանդատանա և դեռ կփորձի մնասել մեր շինարարութիւնը, վորտեղ միայն կարող է: Նա փառափորապէս հասկանում է, թե վորքան ավելի շատ բանվոր դասակարգը տեխնիկային տիրապետի, այնքան ավելի շուտ վերջ կտրվի նրա վերջին հանգրվանին: Դրա համար ել նա ամբողջ ուժով դիմադրում է բանվոր դասակարգի հարձակման:

Մենք լրագրական հաղորդագրութիւններից գիտենք, վոր վորոշ ձեռնարկութիւններում, մասնավորապէս Դոնավազանի հանքահորերում, վերջին ժամանակներս մի քանի սպանութիւններ տեղի ունեցան բանվոր հարվածայինների, վորոնք տեխնիկայի համար արշավ էյին գնում և այդ արշավում գլխավորում էյին բանվոր դասակարգի առանձին ջոկատներին: Դասակարգային թշնամիները մուտք գործելով մեր ձեռնարկութիւնների մեջ, վորձում են մեր մեծ գործը վիժեցնել և սպանութիւններով ահաբեկել առաջադեմ բանվորներին:

Դործարանները մուտք գործած կուլակներն ու յենթակուլակները վորձում են տեխնիկայի տիրապետման արշավն ամեն տեսակի միջոցներով վիժեցնել: Նրանք առանձին բանվորներին պրոպագանդ են անում չմտնել հարվածային բրիգադները, տեխնիկայի տիրապետման դանդաղան դպրոցներն ու խմբակները, վոր բացվում են ձեռնարկութիւններում: Նրանք կարեցածին չափ փչացնում են սարքավորումը և «մշակում են» նորեկ քանվորներին, խորհուրդ են տալիս նրանց յերկար չմը-

նալ դործարանում, ավելի լավ տեղ փնտել և այլն: Նրանք բողոքում են ամեն տեսակ կատարելագործումների դեմ և արդելք են հանդիսանում գրանց կենսագործման:

Այդ ոգորտունիւտները չեն հասկանում տեխնիկայի տիրապետման լողունգը: Նրանք մեկնարանում են այդ իրենց ձեռով, յենթադրելով, վոր տեխնիկայի տիրապետման խնդիրը կայանում է միայն ուսուցման մեջ: Յեթե պետք է տիրապետել տեխնիկային, նշանակում է պետք է գրքեր կարդալ, և միայն այսքան: Նրանց պատկերացմամբ տեխնիկայի համար մղվող պայքարը, դա լոկ ուսուցում է՝ առանց պրակտիկայի և արտագործիւն հետ կապ ունենալու: Կասկած չկա, վոր տեխնիկայի տիրապետման լողունգի այսպիսի պատկերացումը վոչ մի լավ բան չի բերի:

Չի կարելի տեխնիկայի տիրապետման պայքարը խղել մեր սոցիալիստական շինարարութիւնից: Մենք արդեն ասացինք, վոր մենք պետք է տիրապետենք տեխնիկային, վոր հնգամյակը չորս տարում կատարենք և հասնենք ու անցնենք կապիտալիստական յերկրներէ: Ուսուցման և գրքի վրա աշխատելու հետ միասին, տեխնիկայի համար մղվող պայքարում անհրաժեշտ է, վոր սոցիոլոգներն ամենուրեք կապ պահպանեն արտագործիւն հետ: Դեռ ավելին. բանվորների հսկայական մեծամասնութիւնը ներկայումս կարող է սովորել, համատեղելով այն ձեռնարկութիւն մեջ աշխատելու հետ: Արտագործիւն մեջ աշխատելը տեխնիկայի տիրապետման պայքարի, կուրսերում, դպրոցում, տեխնիկումում սովորելու հետ համատեղել — ահա՛ այսորիւն խնդիր: Իհարկէ, բանվորների վորոշ թիւ սովորում է և տարեց տարի ավելի ու ավելի կսովորի դանազան դպրոցական հիմնարկներում, առանց ձեռնարկութիւններում աշխատելու, այլ նրանցում միայն պրակտիկան անցնելով: Բայց չպիտի մոռանալ, վոր դա բանվոր դասակարգի մի մասն է, իսկ մեղ պետք է, վոր ամբողջ բանվորական դասակարգը տեխնիկական գիտելիքների միջնամակն տիրապետի:

«Ձայն» խոտորվողները նույնպէս չեն հասկանում տեխնիկայի տիրապետման լողունգը: Նրանք մտածում են, վոր տեխնիկային տիրապետելը դատարկ գործ է, մեկ, յերկու և հաւա պատրաստ է: Նրանք չեն թաղրում են, վոր տեխնիկայի տիրապետումը առանց պայքարի հարթ կրնթանա:

Դժվար չի տեսնել, վոր աջերի և «ձախերի» դրույթները ջուր են ածում դասակարգային թշնամիների ջրադացին: Նրանք հաշի չեն առնում խնդրի ամբողջ բարդութիւնը և դրա համար ել բանվորներին ճիշտ որիւնատացիա չեն տալիս տեխնիկայի նվաճման ուղղութիւնը:

Տեխնիկական դանազան կատարելագործումների անցկացումը խանգարող բլուրդկրատները, վորոնք թքնելով են վերաբերում տեխնիկայի տիրապետման լողունգին, դասակարգային թշնամիների ուղղակի աջակիցներն են հանդիսանում: Չվողները, վորոնք մի դործարանից մյուս գործարան են վազում, նույնպէս արդելք են հանդիսանում տեխնիկայի տիրապետման գործին և դրանով հենց ոգնում են դասակարգային թշնամուն: Դոնավազանում, ուր քանվորական ուժի հոսունութիւնն ավելի յե, քան վորեւ տեղում, չվողներն իրենց գործողութիւններով ուղղակի կապվում են մնացարարների գործողութիւնների հետ: Դոնավազանի մեխանիզացիան և արտագործիւն պրոցեսի կարգավորումը չափազանց ուժեղ կերպով տուժում են բանվորական հոսունութիւնից:

Պրա համար եւ տեխնիկայի տիրապետման պայքարի ընթացքում անհրաժեշտ եւ նույնպէս անխնա պայքար մղել չվողներէ դեմ, այս լողունդէ իրազործումը վիժեցնողներէ դեմ:

Ամբողջ բանվոր դասակարգը պիտի լավ գիտենա, վոր դասակարգային թշնամին չի քնած:

Պետք եւ արթուն հետեւել նրան եւ բոլոր ջանքերը դործադրել, վոր ըստ կարելույն չուտ գրավենք տեխնիկական բոլոր իշխող պոստերը բանվոր դասակարգի ուժերով, անհրաժեշտ տեխնիկական գիտելիքներ արմատավորենք պրոլետարիատի մասսայի մեջ:

Մեր արդյունաբերութեան աճումը, յերկաթուղիներէ մեխանիզացիան, տրանսպորտի արմատական վերակառուցումը, այս բոլորը վկայում են այն մասին, վոր մենք չենք կարող բավարարել ինժեներատեխնիկական ուժերի այն քանակով, վոր մենք ունենք այժմ: Մասնագետները պահած տասնյակ հազարների յե համում: Մագնիտոտրոնին պակասում ե 700 ինժեներական-տեխնիկական աշխատավոր, Վոստոկոստովին՝ 2300 ե այլն: 400 հազարից ավելի ինժեներատեխնիկական աշխատավոր պիտի տալ մեր ժողովրդատնտեսութեան 1931 թվին, իսկ ԲՏՈՒՀ-երը ե տեխնիկումները տալիս են ընդամենը 105 հազար մասնագետ:

«Մենք պետք ե այժմ յերեք անգամ, հինգ անգամ ավելի ապահովենք մեզ արդյունաբերութեան ինժեներատեխնիկական ե հրամանատարական ուժերով, յեթե մենք իսկապէս մտածում ենք իրազործել ԽՍՀՄ սոցիալիստական ինդուստրացման ծրագիրը:

Բայց մեզ պետք են վոչ թե ամեն տեսակի հրամանատարական ու ինժեներական-տեխնիկական ուժեր: Մեզ պետք են այնպիսի հրամանատարական ե ինժեներական-տեխնիկական ուժեր, վորոնք ընդունակ են մեր յերկրի բանվոր դասակարգի քաղաքականութեան հասկանալ, ընդունակ են յուրացնել այս քաղաքականութեան ե պատրաստ են իրագործել այն բարեխղճորեն»: (ՍՍԱԻՆ):

ՍՏՈՒԳԻՉ ՀԱՐՅԵՐ

1. Ինչո՞ւ վնասարար կազմակերպութիւնների հայտնաբերումը առանձին սրութեամբ դրեց տեխնիկայի տիրապետման հարցը:

2. Ինչումն ե աչերի ե «ճախերի» սխալը տեխնիկայի տիրապետման խնդրում:

3. Ինչո՞ւ դասակարգային քշնամին փորձում ե բոլոր միջոցներով վիժեցնել տեխնիկայի տիրապետման լողունգի կեցագործումը:

ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԸ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒՄ Ե ՏԵԽՆԻԿԱՅԻՆ

Տեխնիկայի տիրապետման պայքարի համար բանվոր դասակարգէ վերելքի լայն ալիքը ամբողջ ԽՍՀՄ տարածվեց ընկ. ՍՍԱԻՆԻ կոչից հետո: Պետք ե ասել, վոր մինչ այդ մոմենտն ել մեղում կային որինալիքի ձեռնարկութեան ե նույնիսկ արդյունաբերութեան ամբողջ ճյուղեր, ուր տեխնիկայի տիրապետման պայքարը գրված եր որակաւ գում շատ վաղուց:

Տեխնիկայի բաղլէիկան տիրապետման որինալ ե հանդիսանում մեր նալթային արդյունաբերութեան: Բոլորին հայտնի յե, վոր մենք նալթային հնգամյակը կատարելիք յերկու ե կես տարում: Ինչո՞ւ ե բացատրվում այդ նվաճումը: Ամենից առաջ նրանով, վոր մեր տնտեսութեան այս ճյուղում սոցիալիստական վերակառուցումը լիովին անցկացվեց ավելի վաղ՝ քան մյուս ճյուղերում: Ազնավթն ու Գրոզնավթն այժմ ունեն մի քանի հազարով ավելի նալթահորեր, քան ցարական հին նալթարդյունաբերութեան ունեք: Նալթի հալթայթման բոլոր աշխատանքները մեքենայացված ե սարքավորված են նորագուն տեխնիկայի վերջին խոքի համաձայն: Բայց դա այնուամենայնիվ բավական չեք լինի հնգամյակը յերկուս ե կես տարում կատարելու համար: Աշխարհում վոչ մի տեղ նալթային արդյունաբերութեան այնպիսի աճում, վուլխի մեղնումն ե, չէա, թեպէտեւ ՀԱՄՆ նալթարդյունաբերութեան ավելի վատ չի սարքավորված, քան մեղնում: Մեր հաղորդութեաները բացատրվում են նաեւ նրանով, վոր նալթային բանվորները ժամանակին հասկացան իրենց արտադրութեան տեխնիկային տիրապետելու անհրաժեշտութեանը: Նրանք կանգ չառան տեխնիկական նորմո-ձութեաների առաջ, այլ լրջորեն ձեռնարկեցին տեխնիկական գիտելիքների տիրապետմանը՝ մեխանիզմների վրա աշխատելու ե նրանց կառավարել սովորելու համար: Վորակալութեան՝ բարձրացման զանազան կուրսերը, գպրոցները, տեխնիկումները ե այլն ունեցին այս գործին: Բանվորները, հարվածային բրիգադներ կազմակերպելով, սոցմրցման պայմանադրեր կնքելով, համապատասխան կետեր եյին նախատեսուարտադրութեան պրոցեսի տիրապետման անհրաժեշտութեան մասին: Հնգամյակի համար մղվող պայքարում նալթային բանվորների ենտուգիադը ճիշտ հունով ուղղվեց ե դրան վորպէս արդյունք, մենք ունենք նալթային արդյունաբերութեան ձակաոում տարած փայլուն հալթանակը:

Կարելի յե ելի մի շարք գործարաններ մատնանել, ուր տեխնիկայի տիրապետման համար մղվող պայքարը ծալալվեց ե փայլուն արդյունքներ տվեց: Ահա խոշորագուն կոմյերիստիկութեան կողմից տեխնիկայի տիրապետման համար մղած պայքարի մի շարք որինալները:

Ստալինի անլան գործարանի կոմյերիստիկութեանը, տեխնիկական հնարավորութեաների ճիշտ հալթաոում կազմակերպելով, տուրբինաշինարարութեան ծրագիրն ընդարձակեց ե 5 տուրբին բաց թողեց փոխանակ նախկին 4-ի ե ծրագրից դուրս Բորբիկովսկի կոմյերիստի համար 5 կաթսա ե 24 կոյունանոց տուրբինի ույեր չինեց, վորոնք առաջ արտասահմանից եյին ներմուծվում:

Ալտոգործարանի կոմյերիստ կազմակերպութեանը աղյուս շարելու ե դուռ կախելու տեխնիկայի տիրապետման վրա աշխատելով, որական նորմայով ուսական 5 դուռ կախելու փոխարեն՝ 13-ը կախեց ե փոխանակ որական 800 հատ աղյուսի՝ 1400 հատ շարեց:

Եւրեքորդործարանի կոմսոմոլը նոր տիպի տրանսփորմատոր մըտցրեց, վորը վորակով ավելի լավ ե ե նվազագուն ծանրութեան ունի: Ապա նա դադայինից եւրեքորական յետի անցալ, տեխնիկական փոխառութեան մտցրեց՝ կոմյերիստականներին տեխնուսցմամբ մեծ չափերով ընդգրկելով (2-555 հոգուց պարապում ե 1400 հոգի):

Ինչ ավելի մանրամասն գրադիներ բանվորների կողմից տեխնիկայի

Տեխ. վերալ, ժամ. նվաճում ե ամեն ինչ—

տիրապետման տիպ աշխատանքով, վոր կատարվում է ԱՄՈ գործարանում: Այս տարի ավարտվում է ԱՄՈ-յի արձատական վերակառուցումը: Գործարանը համարյա ամբողջովին վերասարքավորվում է տեխնիկայի վերջին խոսքի համաձայն և չորս անգամ ավելի արտադրանք պիտի տա, քան անցյալ տարիներում: Գործարանի վերակառուցման կողքին այնտեղ վիթխարի աշխատանք է ծավալված տեխնիկայի տիրապետման պայքարի համար: Արդեն մի քանի տարի գոյություն ունեցող Փարգործուհի կողքին, վորն անցյալ տարի 1.200 հոգի յեր ընդգրկում, 1930 թվին բացված են ավտոմեխանիկում՝ 900 հոգու համար, բանվորական յերեկոյան դպրոց՝ 250-300 հոգու համար: Բացի այդ, գործարանին կից բացված է ավտոմեխանիկական ինստիտուտ (ԻՏՈՒՄ): Չնայած ուսումնական հիմնարկների այդ, ինչպես թվում է, լայն ցանցին, գործարանում վորակյալ բանվորական ուժի հարցը չլուծվեց այդ ձեռնարկումներով:

Ավելի լայն աշխատանք ծավալեցին ԱՄՈ-յիները ընկ. Ստալինի ճառից հետո և իրենց ձեռնարկությունն ուսումնական կոմբինատի վերածեցին: Այս ուղղությամբ ԱՄՈ-յի աշխատանքը կարող է որինակ ծառայել բոլոր մյուս ձեռնարկությունների համար՝ տեխնիկայի տիրապետման արշավի դուրս դալու տեսակետով: Դրա համար էլ մենք նրա մասին կպատմենք ավելի մանրամասն: Ընկ. Ստալինի ճառից հետո, հենց առաջին օրերում ԱՄՈ-յի բոլոր ցեխերում բանվորական ժողովներ գումարվեցին, վորտեղ քննարկվեցին արտադրության տեխնիկայի տիրապետման կոնկրետ ուղիները: Ընկ. Ստալինի անվան տեխնիկայի բրիգադներ թիվը փերավարի կիսին արդեն հասնում էր 16-ի: Ներկա մոմենտում յուրաքանչյուր ցեխ մի քանի այսպիսի բրիգադ ունի, իսկ ցեխերի թիվը գործարանում քանից ավելի յե: Յուրաքանչյուր հարվածային բրիգադ իրեն նպատակ դրեց յուրացնել տեխնիկայի այս կամ այն հարցերը: Բրիգադների միջև կնքված պայմանագրերում խոսվում է հետևյալ խնդիրների մասին:

«Տեխնիկայի յուրացման համար մղվող պայքարը կազակցել վորակական ցուցանիշների, արդիւնալիանների լրիվ կատարման համար մղվող պայքարի հետ: Համապետական տեխնիքական անդրադիտություն վերացման դպրոցների և կուրսերի ցանցը ծավալել: Գործարաններում տեխնիկապես անդրադետ բանվորներ չպիտի լինեն:

Կուսակցական լուսավորության ցանցի մեջ տեխնիկական գիտելիքների հարցեր մտցնել: Այն կոմունիստը, վորը չգիտի և չի ցանկանում գիտենալ իր արտադրությունը՝ վատ կոմունիստ է, վատ բանվոր է: Կանոնավոր կերպով, հնգօրյակում մի անգամ տեխնիքական ուսուցման օր անցկացնել:

Վերակառուցել մամուլը վարից վեր, նրա յերեսը տեխնիկային դարձնելով: Տպագրվող լրագրերին կից կանոնավորապես տեխնիքական թիթիկներ բաց թողնել: Վորոշ տեղ հատկացնել պատի թերթերում տեխնիկայի հարցերին:

Սնդրել գործարկումին և գործարանային վարչությանը, վոր նրանք ոտարեկրյա մասնադետներ և բանվորներ հրավիրեն տեխնիկայի տիրապետման պայքարում ողնելու համար»:

Գործարանի ներսում տեխնիկայի տիրապետման կադրակերպական աշխատանքը կատարելուց հետո՝ ԱՄՈ-յի բանվորները տեխնիկա-

ցի տիրապետման համար մրցման մեջ մտան «Կրասնիյ Պուտիլոնեց» գործարանի հետ: Ըստ պայմանագրի՝ ԱՄՈ-ն պարտավոր է բուսմի ունեկնդիրների թիվը հասցնել 200 հոգու, տեխնիկումինը՝ 350 հոգու, Փարգործուհի դպրոցինը՝ 1.600 հոգու, ըստ վորում աղջիկների թիվը 50 տեկոսից պակաս չպիտի լինի: Ավտոինստիտուտի և ավտոտեխնիկումի համար նախապատրաստելու խմբակներ մեջ ընդգրկել 500 հոգի, կոմյերիտական, պլանային—ոպերատիվ գրուպաների կից խմբակները հասցնել 50 հոգու: Հիմնական բոլոր ցեխերը ցեխ դպրոցների վերածել՝ ուսուցման յերեք աստիճաններով՝ վորակավորման ուսուցման, վորակավորման բարձրացման և վարպետ բրիգադիւնների նախապատրաստման կուրսեր: Բացի այդ, պայմանագրի մեջ խոսվում է տեխնիքական ինքնաքննադատության ծավալման ու կուսլուսավորության ծրագրի մեջ տեխնիքական հարցեր մտցնելու մասին:

Ներկայումս այս բոլոր կետերի վերաբերմամբ լայն գործնական աշխատանք է տարվում և ԱՄՈ-յիների տված պարտավորությունները կատարվում են: Ցեխերում ծավալված է տեխնիկական ուսուցումը, կադմակերպված են կուրսեր, աշխատում են տեխնիկայի բրիգադները, աշխատանքի ստուգում է տեղի ունենում, քննադատվում են թերությունները և վերացվում են աշխատանքին զուգընթաց և այլն:

Համարյա ամբողջ գործարանը ներդրաված է տեխնիկայի համար նպաստակերպված արշավին՝ լրջորեն և տեսական կերպով: ԱՄՈ գործարանի կոմյերիտականները այս մեծ գործին առաջին ձեռնարկողները հանդիսացան: Նրանք առաջինն էլին, վոր քննարկեցին տեխնիկայի տիրապետման հարցը և մի շարք գործնական ցուցումներ տվին կոնկրետ աշխատանքի ծավալման մասին: Տեխնիքական բրիգադների կուրսերի, դպրոցների, տեխնիկումների ամբողջ աշխատանքում ԱՄՈ-յի կոմյերիտականները ամենաակտիվ մասնակցություն են ցույց տալիս:

Նույնպիսի մի գործարան՝ ուսումնական կոմբինատ՝ ստեղծվեց Մոսկվայի խոշորագույն գործարաններից մեկում՝ «Դինամոյում»: Ահա «Դինամոյի» գործարանի Ստալինի անվան փորձնական ցեխի՝ ցեխային դպրոցի տեխնիքական առարկաների ծրագիրը:

1. Մաքեմատիկա. Հանրահաշիվ, յերկրաչափություն և յեռանկյունաչափություն (կրկնողական դասընթաց միջնակարգ դպրոցի ծավալով—35 ժամ): Անալիտիկ յերկրաչափություն: Դիֆերենցիալ և ինտեգրալ հաշվարկի ներածություն (դասավանդող Սոկոլով, Ելեքտրոբյուրո):

2. Գծագրություն.—Ընդհանուր ծանոթություն. դժադրի հետ—10 ժամից մոտ ավելի (դասատու Սոկոլով):

3. Ելեկտրոտեխնիկա—Ելեկտրոտեխնիկայի հիմունքները.

ա) չափման միավորի հիմնական օրենքները, բ) մագնիսականություն, —Ելեկտրոստատիկա, Ելեկտրոմագնիսականություն, գ) մշտական տոկ, դ) փոփոխական տոկ, յե) ակումուլյատորային մարտկոցներ, զ) ժամանակակից Ելեկտրո-տեխնիկա, ընդհանուր տեսություն:

Տեսական—դեմոնստրացիոն դասընթաց, ընդամենը 20 ժամ (դասատու Պալցին, ապարատային բյուրո):

Ելեկտրական նյութեր, նկարագրական դասընթաց, 6 ժամ (դասատուներ Ալեքսանդրով կամ Տորեկ):

Ելեկտրական չափումներ—ա) դժադրությունների չափումներ, բ),

Հայրումներ մշտական տոկի չղթաներում, դ) Հայրումներ փոփոխական տոկի չղթաներում, դ) մազնիսային Հայրումներ:

Դասընթացը և լաբորատորային պարապմունքները 16 ժամ են (դասաւորուներ՝ Գաղինկին կամ Կրեատյաշին):

4. Մշտական և փոփոխական տոկերի մեքենաների դասընթաց՝ ա) ընդհանուր դադարի մեքենայի մասին, բ) փաթեթի, գ) մազնիսային չղթ, դ) կոմպոսիցիա, յե) բնութագրեր, զ) ջնուցում:

Տեսական դեմոնստրացիոն դասընթաց—40 ժամ (դասաւորուներ՝ Շլինգին կամ Կատուտին):

5. Մեքենաների փորձերը և հորինվածքը ա) մշտական տոկի մեքենաների փորձերը—30 ժամ բ) փոփոխական տոկի մեքենաների փորձերը—15 ժամ, գ) տրանսֆորմատորների փորձերը և հատուկ մեքենաներ—10 ժամ:

6. Լաբորատորային պարապմունքներ.

7. Ապարատուրա—30 ժամ:

ընդամենը 210 ժամ:

Ելեկտրոտեխնիկայի վերաբերմամբ հանձնարարվում և Ալեքսանդրովի «основная курс по электротехнике» գրքի հատ. 1 և 2-ը:

Դա յե դպրոցի մշակված ծրագիրը: Ուսումնական կոմբինատի մտադրությամբ ցեխային դպրոցներ պիտի կազմակերպվեն 32 ցեխեց՝ 20 ցեխում: Ծրագրերը մշակվում են յուրաքանչյուր ցեխի կարիքների և առանձնահատկութուններին համապատասխան: Դասավանդման ներդրավում են յին ամենից առաջ պրակտիկանտ ուսանողները և յերիտասարդ ինժեներները, վորոնց թիվն այժմ «Դինամոյում» 30-ից ավելի յե:

Ստացվում եր գիտելիքների յուրահատուկ «ապրանքափոխանակություն»: Ցերեկը վարպետ-պրակտիկը կարող և սովորեցնել ուսանող-ստաժյորին, թե ինչպես պիտի վարվել խարխիներին և մոտորներին հետ, իսկ յերեկոյան այդ նույն պրակտիկանտը զբաղախտակի վրա սովորեցնում և իր ուսուցիչ-մոնսյորին մաթեմատիկա, հաշվարկային բարդ Փրմուլաների գաղտնիքներ: Դրանում և դադգյահի վրա տեխնիքական ուսուցման փորձի հետաքրքիր առանձնահատկութունները մեկը:

Ոգտագործելով այս փորձը, մնացած բոլոր ձեռնարկությունները պարտաւոր են լրջորեն ձեռնարկել տեխնիկայի տիրապետման: Ձեռնարկություններին ինժեներային-տեխնիկական կազմակերպությունները այս մեծ գործում պետք և կարեւորագույն դեր խաղան: Նրանք պարտաւոր են մտնել կոնկրետ աշխատանքի մեջ և ողնել հասարակական մյուս կազմակերպություններին ծավալելու տեխնիկայի տիրապետման աշխատանքը:

Տեխնիկայի տիրապետման համար մղվող պայքարի հսկայական նշանակությունը հաշվի առնելով՝ ՀամԼԿՅԵՄ ԿԿ վորոշում հանեց բոլոր կոմյերիտականներին տեխնիքական ուսուցմամբ ընդգրկելու մասին: Ի՞նչ ուղիներ կարելի յե նշել այս վորոշումը կենսագործելու համար: Ամենից առաջ յուրաքանչյուր յերիտասարդ բանվոր պետք և ծանոթանա տվյալ ձեռնակության և ընդհանուր առմամբ տվյալ արտադրության տեխնիկայի, կազմակերպության և եկոնոմիկայի հետ:

Դրա կողքին պետք և տեխնիքական կրթության ճշտորոշ սխտեմ ծավալել: Տեխնիքական այս ուսուցման կենսագործման համար պիտի

պայքարի յուրաքանչյուր կոմյերիտական: Ահա տեխնիքական ուսուցման այն սխտեմը, վոր ընդունել և ՀամԼԿՅԵՄ ԿԿ Բյուրոն:

1. Բանվորական պատանեկության դպրոցը կառուցվում և Փարգործուի տիպով և բանվորական պատանեկությանից պատրաստում և մասսայական պրոֆեսիաների կիսավորակյալ բանվորներ ու միջին վորակ ունեցող ունիվերսալներ: Ուսուցման ժամանակամիջոցը 1—2 տարի յե քառամյակի բաղայի վրա:

2. Առաջխաղացման դպրոցները կամ պլանային առաջխաղացման կուրսերը կազմակերպվում են նույնպես Փարգործուի տիպով (տեսական և արտադրական ուսուցում, իրար հետ կապակցված), բայց ուսուցման ավելի քիչ ժամանակամիջոց ունեն (6 ամիս և ավելի): Դրանք նպատակ ունեն բանվորներին պլանային կերպով մի վորակավորումից մյուսը առաջ տանել: Տարբեր աստիճաններ են ստեղծվում, նայած սովորող բանվորների նախապատրաստման:

Այս յերկու ձևերն ել հետապնդում են կադրեր նախապատրաստելու խնդիրը, դրա համար ել հենց սկզբից պետք և լայն տարածում ստանան:

3. Բանվորական—պրոխտեխնիքական դպրոցը նպատակ ունի կիրառադեպից սկսած մինչև յոթնամյա կրթություն ունեցող բանվորներին տեսական, մասնագիտական, պրոխտեխնիքական, հասարակական-քաղաքական սխտեմատիկ կրթություն տալ: Դրան համապատասխան նա բաժանվում և միքանի աստիճանների, բայց վորում յուրքանչյուր բանվոր կարող և մտնել դպրոցի այն աստիճանը, վորը համապատասխանում և նրա կրթության մակարդակին:

4. Ներածական կուրսերը հատկացված են նոր բանվորների համար, իսկ առաջին ժամանակներում՝ նաև արտադրության մեջ արդեն աշխատողներին հիմնական մասսաների համար:

5. Նպատակային խմբակներն ու կուրսերը հատկացված են նեղ մասնագիտական առանձին հարցերի ուսումնասիրության՝ ռադիոնալացման արտադրանքի վորակի, ինքնարժեքի իլեցման, ներքին ուսուցանելի մորիլլադայի համար մղվող պայքարի կապակցությամբ:

Ի՞նչ վճակի մեջ և առ այսոր ՀամԼԿՅԵՄ ԿԿ բյուրոյի այս վորոշումների իրագործումը: Կոմյերիտականների հսկայական մասսաներ արդեն պայքարում են տեխնիկայի տիրապետման համար, բայց կոմիտեներում, հաճախ խոսքերով ընդունելով տեխնիկայի ուսումնասիրության անհրաժեշտությունը, իրոք գործնականում քիչ են ողնում: Պետք և կոմյերիտական կոմիտեները վճականապես վերակառուցել, պետք և տեխնիկայի տիրապետման պայքարի կոնկրետ ղեկավարություն ունենալ:

Տեխնիկայի համար արչավի անցկացման փորձը, այս ուղղությամբ ունեցած վիթխարի նվաճումները հաշվի առնելով, պետք և հաշվի առնել նաև շարժման մի հիմնական թերությունը: Դա կայանում և

«նրանում, վոր կապ չկա գործի տեխնիկայի ուսումնասիրության և տեսական տեխնիքական դիսցիպլինների միջև: Յեսպտենք տոկար եմ, և ահա ինձ ասում են:—«Ուսումնասիրիք տոկարային գործը», Լավ, դա իմ ամենորոյն արտադրական աշխատանքն և, յես ել հենք ջանք եմ թափում ուսումնասիրել այն: Բայց թե ինչո՞ւ բիջի բյուրոն ինձ համար չի կազմակերպել հաշվարկների խմբակ, չի հոգ տարել այն մասին:

վոր յնս տիրապետում որինակ ատամնանիվի հաշվարկին: Պահանջում են՝ «տիրապետի տեխնիկային»: Ճիշտ պահանջ է: Բայց ինչ տարբերից է բաղկացած տեխնիկային տիրապետումը.—այդ մասին մոռանում են: Մոռանում են տեխնիկայի տիրապետումն այնպես դնել, վոր ստացվի յերկու մոմենտների կապակցում՝ դործի տեխնիկայի ուսումնասիրությունը (կոնկրետ կերպով, ազդեցատի, դադդյաճի) տեսական ուսուցման, տեխնիկական դրագիտության բարձրացման հետ:

Այս զուգորդումը, ընկերներ, դեռ չկա: Ի՞նչ ունենք մենք: Կան այնպիսի մարդիկ, վորոնք փոխասացի պես խմբակներում բերանացի յեն արել տեսական դիսցիպլինները, կամ ել այնպիսի մարդիկ, վորոնք ղեկավարում են տեխնիկական պրակտիկայով: Իսկ այս յերկու մոմենտներ զուգորդումը մեզնում բավարար չէ, և կոմիտեները դրանում զգալի չափով մեղավոր են:»

(Ա. ԿՈՍՍԱՐԵՎ)

Տեխնիկայի տիրապետման համար պայքարելով, կոմյերիտմիությունը պետք է հատուկ ուշադրություն դարձնի դադդյաճի պատգորտի զարգացի վրա: Առանց այն դադդյաճի բոլոր առանձնահատկությունները ուսումնասիրելու, վորի վրա աշխատում ես, չի կարելի գիտենալ նրա արտադրական բոլոր հնարավորությունները: Դադդյաճի մանրագնին ուսումնասիրությունը մեզ կողմից մոչ միայն կատարելու, այլև գերակատարելու նշված պլանը: Յուրաքանչյուր նորեկ կոմյերիտական պետք է միանա իր դադդյաճ ուսումնասիրելու արշավին: Վոչ մի կոմյերիտական չպիտի լինի, վորը չգիտենա իր դադդյաճը: Չե վոր «այսուհետև կոմյերիտականի և հարվածայնի կոչումը ստուգվում է գիտության և տեխնիկայի խորքը թափանցելու կորոգությամբ, իր արտադրության եկոնոմիկայի ու ֆինանսական կողմը գիտենալով»:

ՍՏՈՒԳԻՉ ՀԱՐՑԵՐ

1. Ինչո՞վ եմ բացատրվում այն գործարանների կազմակերպչությունը, վորոնք ժամկետից առաջ կատարել են իրենց արդիւնավումը:
2. Կոնկրետ ի՞նչ ուղիներ եմ գնել ԱՍՈ գործարանը տեխնիկայի տիրապետման պայքարում:
3. Տեխնիկական ուսուցման ի՞նչ սխալ եմ գնել կոմյերիտմիության կի խորում:
4. Ի՞նչպես եմ գործարանը կարող եմ միանալ տեխնիկական արշավին:

ՎՈՐԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ՊԱՅԲԱՐՆ ՈՒ ՏԵՆՆԻԿԱՆ

Տեխնիկան պետք է ողնի պլանի վոչ միայն քանակական, այլև վորականան ցուցանիշների կատարման: Յեթե մենք քանակական ցուցանիշները կատարենք, բայց վորականան ցուցանիշները չկատարենք, ապա դա կնշանակի, վոր հնգամյակը չի կատարված, պլանը վիժված է: Աշխատանքի և արտադրանքի վորակի հարցերը սերտ հյուսվում են շովյուլ ձեռնարկության տեխնիկայի խմբության, առանձին բանվոր-

ների տեխնիկական գիտելիքների մակարդակի հետ: Որինակ, ձուլվածքի վորակը կախված է այն բանից, թե ի՞նչպես և ինչպիսի պայմաններումն է կատարվում մետաղի հալը, ի՞նչպես են պատրաստվում կաղապարները, ի՞նչպես է կատարվում ձուլվածքի բուն պրոցեսը: Իսկ դրա համար պիտի ձուլելու մասին զրբույկ կարգալ, ծանոթանալ քիմիական և ֆիզիկական այն պրոցեսներին, վոր տեղի յեն ունենում մետաղի մեջ նրա հալման և ձուլման ժամանակ, այսինքն պետք է ուսումնասիրել ֆիզիկայի և քիմիայի հիմնական տարրերը:

Ահա այն ժամանակ, յերբ բոլոր բանվորները գիտվին, ծանոթ կլինեն իրենց դործի տեխնիկային, յերբ նրանք կտիրապետեն տեխնիկական գիտելիքների միջին մասին, այն ժամանակ արտադրանքի վորակը ել անհամեմատ ավելի բարձր կլինի, քան ներկա մոմենտում:

Մենք մինչև վերջին ժամանակներս չենք հասել արտադրանքի վորակի ցուցանիշների լիովին կատարման: Որինակ, ինքնարժեքի իջեցման վերաբերմամբ ցուցանիշները սխառմատեղարար չեն կատարվում, չնայած այն բանին, վոր լիովին ունալ թվեր ելին նախադրված ինքնարժեքի իջեցման վերաբերմամբ: Արդյունաբերության միայն յերկու ճյուղեր կատարեցին 1929/30 թվի ինքնարժեքի իջեցման պլանը—դրանք ելեկտրոտեխնիկական և նավթային արդյունաբերություններն են: Մենք տեսնում ենք, վոր նավթային աշխատավորները այսոր ել առաջին շարքերումն են ընթանում: Դա ավելորդ անգամ ապացուցում է, վոր նրանք հիմնականում կարողացել են տիրապետել իրենց արտադրության տեխնիկային:

Արդյունաբերության բոլոր մնացած ճյուղերը չեն կատարել ինքնարժեքի իջեցման պլանը և դրանով հենց հսկայական վնասներ պատճառեցին պետության, վորն հասնում է հարյուրավոր միլիոն ուրյիներին:

Այս կամ այն արդյունքի ինքնարժեքի իջեցումը կախված է վոչ միայն նրանից, թե ինչպես ե այդ արդյունքը արտադրվում, արագ ե արտադրվում թե վոչ, այլև նրանից, թե ինչքան նյութ ե նրա վրա դնում, վորքան վառելիք և ելեկտրոտեղեղա յե նրա վրա ծախսվում: Նյութը, վառելիքը և այն ապրիոնալ կերպով ողտադործելու համար յուրաքանչյուր բանվոր պետք է խմանա այն արտադրանքի ինքնարժեքի կալիուլյացիան, վորի արտադրության վրա աշխատում է նա: Պետք է մանրագնին ստուգել այդ կալիուլյացիայի բաղկացուցիչ մասերը, ընտարել դրանց կոնկրետ ըրիդագում, արտադրական խորհրդակցության մեջ և մտածել այն մասին, թե ի հաշիվ վո՞ր ծախքերի նվազեցման կարելի յե ինքնարժեքն իջեցնել: Բայց կալիուլյացիայով գլուխ հանելու համար պետք է տեխնիկական դրագետ լինել: Ահա այստեղ հենց տեխնիկայի տիրապետման լողունը վճռական դեր է խաղում: Տեխնիկական գիտելիքներով գիտված բանվորը կարողանա կալիուլյացիա անել, հաշվել արդյունքի ինքնարժեք և դրա շնորհիվ գիտակցորեն ձգտել նրա իջեցման:

Կոմյերիտականները պետք է որինակ ցույց տան նաև վորակի համար մղվելիք պայքարի ճակատում: Պետք է, վոր յուրաքանչյուր կոմյերիտական թափանցի արտադրության տեխնիկական վորոշ պրոբլեմի տիրի և մասնագիտանա արտադրական-տեխնիկական վորոշ պրոբլեմի մեջ, յուրաքանչյուր բջիջ մինչև վերջ պիտի հասցնի ապրիոնալիզատո-

բազմապիսի անհաճ անհարկումները, ամուր հիշելով, վոր տեխնիկայի տիրապետման պայքարը անհրաժեշտ է կապված է արդյունաբերության վորակական ցուցանիշների համար մղվող պայքարի հետ: Վերջիններս կատարումը պիտի կոմյերտական հարվածային բրիգադների աշխատանքի չափանիշն հանդիսանա, այն բրիգադները, վորոնք միաժամանակ տեխնիկայի բրիգադներ են հանդիսանում:

ՍՏՈՒԳԻՉ ՀԱՐՑ

1. Ինչո՞ւ տեխնիկայի տիրապետման համար մղվող պայքարը անհրաժեշտ է կապված է վորակական ցուցանիշների համար մղվող պայքարի հետ:

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻԲՆԵՐՈՎ ԶԻՆՎԱԾ՝ ՈՒԺԵՂԱՑՆԵՆԻ
ԿՈՐՈՒՍՏԵՐԻ ԴԵՄ ՍՂՎՈՂ ՊԱՅԲԱՐԸ, ՌԱՑԻՈՆԱԼԻԶԱՑՆԵՆԻ
ԱՐՏԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Արտադրական պլանների թերակատարումը շատ հաճախ կախված է մեր ձեռնարկություններում գոյություն ունեցող մեծաքանակ կորուստներից: Վերջինք վորպես որինակ, խոտախ (բրակը): Ստալինգրադի տրակտորային գործարանը դեպի չափով չի կատարում իր արդյունավան աշխատանքով, վորովհետև խոտանը հսկայական չափերի յեր հասնում: Մետաղագործական վորոշ գործարաններում խոտանի տոկոսը շատ եր գերազանցում պլանով հաստատված նորմաներին:

Խոտանը սորա սորի գործադանցումը հսկայական վնասներ է առաջ բերում: Դա դեռ ընչ է, խոտանը նվազեցնում է այն առկա նյութը, վորից արտադրվում են այս կամ այն մեքենաները, դադարակները, սարքավորումը: Այդպիսով ուրեմն նա մեծ վնաս է հասցնում յերկրի ինդուստրիալացման ամբողջ գործին: Մենք յերկրին տարեկան հազարավոր մեքենաներ պահանջ ենք տալիս այն պատճառով, վոր մետաղը խոտան ենք դարձնում: Դպեր են լինում, յերբ մեքենան, վոր առաջին հայացքից լավ է յերևում, իրոք յերկու յերեք ամսից հետո դողարում է աշխատելուց ճիշտ հարմարեցված մասերի, ձուլման ժամանակ խոտանի, անխնամ չլինած գետալի պատճառով:

Խոտանը մեծ մասամբ տեղի յե ունենում իր հենց բանվորների մեղքով: Յեթե բանվորը լավ չգիտի իր դադարակ, նա չի կարող նրա թերություններն իր ժամանակին նկատել: Առավել են այդպիսի բանվորը չի կարող ուղղել իր դադարակի թերությունները: Իսկ տեխնիկական վոր այնքան մեծ գիտելիքները կարող էյին քույր ուղևորներ յերկր արտադրության և անդհատ, լավ աշխատեցնել դադարակ:

Արտադրության ժամանակ կորուստները կախված են նրանից, ինչպիսի է արտադրվում և պահվում հումքը, ինչպիսի է արտադրվում լավ թափվածիկները, կողմնակի նյութերը և այլն: Արտադրության ռացիոնալացումն այստեղ վճռական նշանակություն ունի: Սակայն ռացիոնալացումն էլ դեմ է առնում տեխնիկայի հարցերին:

Յուրաքանչյուր կոմյերտական պիտի լինի վոր միայն հարվածային, այլև ռացիոնալիզատոր: Դրան կարելի յե հասնել այն դեպքում

միայն, յերբ բանվորները գինված էյինեն տեխնիկական գիտելիքներով: Հաճախ ռացիոնալիզատորները գործին չարուն մոտեցում են ցույց տալիս, չեն թափանցում այս կամ այն արտադրության կոնկրետ առանձնահատկությունների մեջ:

Ահա, որինակ, կալվի Ֆարբիկաներից մեկում վորակյալ բանվորները հիմնական նախապատրաստման (заготовочного) նյութը մեղելում հետ միասին մեկում էյին նաև ստեղծական (փափկության համար վորումամանի մեջ գրվող կտորը) սրա համար ոգտադրվելով լավ նյութի մոտեցողները, կտորտանքները և այլ թափվածիկները: Ռացիոնալիզատորները վճռեցին, վոր վորակյալ բանվորների գործը չեն ստեղծական մեղելով դադարակ, և վորոշեցին աշխատանքի այս մասը պահանջ վորակյալ բանվորներին հանձնել: Դրա հետևանքը յեղավ այն, վոր լավ կալվի ծախսը ավելացավ, և արտադրությունը անհամեմատ ավելի կորցրեց, քան այն դեպքում, յերբ ստեղծական մեղելով դադարակ էյին վորակյալ բանվորները: Ահա այդպիսի ռացիոնալացման դեմ պիտի բոլոր միջոցներով պայքարել: Դա միայն առավել ցայտուն որինակ է ռացիոնալիզատորների քայլադրվության, յերբ նրանք կտրված են բանվորական մասնալից: Դրա համար էլ պետք է, վոր ռացիոնալիզատորական աշխատանքները տվյալ գործարանի բոլոր բանվորների և առաջին հերթին կոմյերտականների գործը լինի: Ռացիոնալիզացիայի հարցերին ընդհուպ կարելի յե մոտենալ մայն իր ձեռնարկության տեխնիկային տիրապետելով:

Կոմյերտականները պիտի ռացիոնալիզատորական աշխատանքը մեխանիկական ուսուցման հետ զուգորդելուն որինակ ցույց տան:

ՍՏՈՒԳԻՉ ՀԱՐՑԵՐ

1. Ինչպիսի պայքարել խոտանի դեմ:
2. Ինչո՞ւ արտադրության ռացիոնալացման հարցերը սերտորեն կապված են տեխնիկայի ուսումնասիրության հետ:
3. Ռացիոնալիզատորական ի՞նչ աշխատանք պետք է անցկացնել բոցիտում:

Մենք կանոք առանք տեխնիկայի և կուլտուրայի հանդուգային հարցերի վրա ներկա ժամանակաշրջանում:

Յեթե կադրալիստական տեխնիկական և նրա զարգացումը՝ բանվոր գտտակարգին բուրժուազիայի լծի տակ ստրկացնել, կանանց ու յերեխաների աշխատանքը անողոր շահագործել, բանվորին մեքենայի հասարակ կցորդել վերածել է նշանակում, յեթե կադրալիստական տեխնիկական ընդունակ և զարգանալ բուրժուական հասարակության չրջաններում մինչև վորոշ սահման, ապա տեխնիկան ՈՍՃՄ պայմաններում իր զարգացման համար անուր և անպատահան կարենք ունի, քանի վոր նրա ճանապարհի վրա վոր մի արգելք չի կանգնած:

Տեխնիկայի զարգացումը մեր պայմաններում և բանվորական լայն մասաների տեխնիկական գիտելիքներով սարառալիստները սոցիալիզմի շինարարության հաջող ավարտում, արտադրական ուժերի աննախընթաց զարգացում, հասարակական աշխատանքի վիթխարի աճում և նշանակում: Դա իր հերթին մեր հիմնական նպատակին՝ կոմունիստական

արտադրականին, մարդկային աշխատանքի առավելագույն հեշտացման, բանվորական որվա կրճատման և կոմունիստական մեծ «յուրաքանչյուրին ըստ կարիքի, յուրաքանչյուրից ըստ ընդունակությունների» — սկզբունքը կյանքում կիրառելուն հասնել կնշանակի:

Աշխատանքը կապիտալիզմի պայմաններում ստրկացված և բուրժուազիայի կողմից: Աշխատանքը ինքնուրույն պայմաններում ազատ աշխատանք, ամբողջ աշխատավոր մարդկության բարիքի համար աշխատանք, «պատվի դրոժ», վառքի դրոժ, առաքինություն և հերոսություն դրոժ» և հանդիսանում:

Լույս ծաղկանք տեխնիկայի համար կադմակերպված արշավը, ավելացնելը մեր աշխատանքի արտադրողականությունը, ավելի վերև բարձրացնելը մեր վիճապանք աշխատավորական դրոժը:

Վ. ՆՈՍՈՎ

ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԻ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԻՄՈՒՆՔԸ ԿԱՐՈՂ Ե ԼԻՆԵԼ ԽՈՇՈՐ ՄԵՔԵՆԱՑԱԿԱՆ ԱՅՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՎՈՐՆ ԸՆԴՈՒՆԱԿ Ե ՎԵՐԱԿԱԶՄԵԼ ՆԱՅԵՎ ՀՈՂԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԸ... ՆՈՐԱԳՈՒՅՆ ՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ՄԱԿԱՐԳԱԿՈՆ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՂ ՅԵՎ ՀՈՂԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ՎԵՐԱԿԱԶՄԵԼՈՒ ԸՆԴՈՒՆԱԿ ԽՈՇՈՐ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՄԲՈՂՁ ՅԵՐԿԻ ԵԼԵԿՏՐԻՖԻԿԱՑԻԱՆ Ե: ՄԻԱՅՆ ԱՅՆ ԺԱՄԱՆԱԿ, ՅԵՐԲ ՅԵՐԿԻՐԸ ԵԼԵԿՏՐԻՖԻԿԱՑՎԱԾ ԿԼԻՆԻ, ՅԵՐԲ ՊՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՏԸՐԱՆՍՊՈՐՏԸ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿՑ ԽՈՇՈՐ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶՄԵՑ ՎՐԱ ԿԻՐՎԵՆ, ՄԻԱՅՆ ԱՅՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ՄԵՆԲ ՎԵՐԱՆԱԿԱՆԱԳԵՍ ԿՀԱՂԹԱՀԱՐԵՆԲ» (ԼԵՆԻՆ):

ՊՐՈԳՆՈՑԱՆԴԻՍՑԻ ԵԶԸ

Նյութի խնդիրը. Յույց տալ «բայլերիկները պետք և տիրապետել տեխնիկային» լուղունդի նշանակությունը սոցիալիստական շինարարության զարգացման ժամանակակից եռապլան: Պարզել տեխնիկային տիրապետելու կոնկրետ ուղիները արդյունաբերության իր ճյուղում:

Նշել տեխնիկային տիրապետելու կոնկրետ ուղիները տվյալ զարգացի ունկնդիրներին:

ՆՅՈՒԹԻ ՊԼԱՆԸ

1. ՏԵԽՆԻԿԱՅԻՆ ՏԻՐԱՊԵՏԵԼՈՒ ԱՆՀՐԱԺԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏՎՅԱԼ ԵՏԱՊՈՒՄ:

ա) Տեխնիկայի դերը 1931 թվի ժողովրդատնտեսական պլանի կառավարման գործում:

բ) Առանձին ձևադրություններ կողմից ժողովրդատնտեսական պլանի թերակառավարման պատճառները:

գ) «Բայլերիկները պետք և տիրապետել տեխնիկային»:

2. ՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ԴԵՐԸ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ՅԵՎ ԽՈՐՀՈՐԴՆԵՐԻ ՅԵՐԿՐՈՒՄ:

ա) Տեխնիկայի դերը կապիտալիստական հասարակության զարգացման մեջ:

բ) Կապիտալիստական հասարակությունը արգելք և դառնում տեխնիկայի զարգացմանը:

գ) Տեխնիկայի նեխումը կապիտալիստական զարգացման ներկայեռություն:

դ) Պրոլետարիատի դիկտատուրան պայմաններ և ստեղծում տեխնիկայի անսահման զարգացման համար:

ե) Աշխատավորների լայն մասսային տեխնիկային տիրապետման պայքարի մեջ ներգրավելը:

զ) Սոցիալիստական դիկտության և տեխնիկայի նորագույն նվաճումները:

3. ՏԵԽՆԻԿԱՆ ՅԵՎ ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՊԱՅԲԱՐԸ:

ա) Վնասարարների կողմից սոցիալիստական շինարարության տեխնիկայի վրա լիքնելու փորձերը:

բ) Պատակարարային պայքարը տեխնիկայի հարցերի շուրջը:

գ) Բանվորական դասակարգի արտադրական-տեխնիկական լիակատարության ստեղծելու անհրաժեշտությունը:

4. ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԴԵՐԸ ՏԵԽՆԻԿԱՅԻՆ ՏԻՐԱՊԵՏԵԼՈՒ ՊԱՅԲԱՐՈՒՄ:

ա) Ստալինյան քրիզադների փորձը տեխնիկային տիրապետելու պայքարում:

բ) Պրոֆտեխնիկական կրթության սխեմները:

գ) Տեխնիկային տիրապետելու կոմյունիստական արշավի հիմնական թերությունները:

դ) Յուրաքանչյուր կոմյունիստական պետք և տիրապետել տեխնիկային:

5. ՏԵԽՆԻԿԱՆ ՅԵՎ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՌԱՅՈՆԱԼԻԶՄՅՈՒՄԸ:

ա) Արտադրության ռացիոնալիզացման հիմնական ուղիները:

բ) Տեխնիկայի դերը արտադրության ռացիոնալացման պայքարում:

6. ՎՈՐԱԿԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՊԱՅԲԱՐԸ ՅԵՎ ՏԵԽՆԻԿԱՆ:

ա) Վորակական ցուցանիշների կատարման հիմնական պայմանները:

բ) Ինքնարժեքի իջեցումը տեխնիկային տիրապետելու պայքարում:

ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՑՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Պարզել տեխնիկային տիրապետելու լուղունդի սկզբունքային նշանակությունը սոցիալիստական շինարարության ժամանակակից եռապլանում: Նյութը ժապիետա առաջ և հիմնական ուղադրությունը կենտրոն

նապաստանը արդյունաբերության իր ճյուղի տեխնիկային տիրապետելու հարցերի վրա: Մենք այստեղ սահմանափակվել ենք արդյունաբերության ընդհանուր խնդիրներով միայն, վերստին միայն ուսումնական նոր տարուց ենք ձեռնարկում արդյունաբերության առանձին ճյուղերի համար գիտությունների քաղաքականության հրատարակման: Ղեկավարը չնքն պետք է նյութ ընտրի արդյունաբերության իր ճյուղի վերաբերմամբ: Այս նպատակով նա նախապես պիտի խոսի ձեռնարկության տեխնիկական ղեկավարների հետ, խնդրի նրան ցույց տալ համապատասխան գրականություն, պարզել իր ձեռնարկության բոլոր հիմնադրատեղերը, վերաբերի պարապմունքների ժամանակ ունենդիրների ուշադրությունը այդ թերությունների հաղթահարման վրա դարձվի: Պետք է նախապես հանձնարարել ունենդիրների մի խմբի լրագրության համապատասխան ընտրություններ անել, ուսումնասիրել կոմյունիստական ունեցած փորձը, տեխնիկային տիրապետելու գործում: Յեթե մոտակա միանման ձեռնարկության մեջ այս ուղղությամբ լավ փորձ կա, պետք է դրա հետ ծանոթացնել ունենդիրներին՝ գեպի այս ձեռնարկությունը եկտեղադրելով: Ցանկալի չէ վերաբեր գործնական աշխատանք, տեխնիկական փորձի փոխանակություն կադմակերպել նույնատեսակ ձեռնարկության հետ: Գործնական աշխատանքների մոտավոր ցուցակ մենք այս նյութի վերաբերմամբ չենք տալիս, վերստին դա ամբողջովին կախված է արտադրության ընտրությունից:

ՊԱՐԱՊԱՐԱՆԻՆ ԵՄԵԱՊԱՐԱՆՍՎԵԼՈՒ ԴՐԱՆՍՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՄՍԱԼԻՆ. Տնտեսավարների կոնֆերանսիցիայում արտասանած ճառը:
2. Այս պարապմունքին աշխատանքային նյութ:
3. Молодой большевик № 5—6 (1931թ.):
4. Рубинчик. Боевые задачи технической пропаганды
5. М. Гринберг. Технический бой.
6. Олешинский, Развитие машинной техники.

ԱՄԵԱՏԱՆՔԱԿԻՆ ՆՅՈՒԹ

ՅԵՐԵՍՈՎ ԴՍՈՆԱԼ ԴԵՊՏ ՏԵԽՆԻԿԱ

Պետք է ինքներս մասնագետներ, գործի տերեր դառնանք, պետք է յերեսներովս դառնանք տեխնիկական գիտություններին, ահա թե ուր մղեց մեզ կյանքը: Բայց վոչ առաջին ազդանշանը, վոչ էլ նույնիսկ յերկրորդ ազդանշանը դեռ անհրաժեշտ բեկում չեն տալահովել: Ժամանակն է, վաղուց ժամանակն է յերեսներովս տեխնիկային դառնալու: Ժամանակն է դեռ գլխի հին յոգունդը, տեխնիկային չխառնելու լոգունդը, վորն էրեն վերապրել է: Պետք է ինքներս մասնագետներ դառնանք, գործին հմտանանք, գործի ամենալիակատար տերը դառնանք:

Հաճախ հարցնում են, ինչո՞ւ մեզանում միանձնյա ղեկավարություն չկա: Դա չկա և չի յել լինի, քանի դեռ մենք չենք տիրապետել տեխնիկային: Քանի դեռ մեր մեջ, բայց չեկներ մեջ այնպիսի մարդկանց բավարար թիվ չի լինի, վորոնք լավ ծանոթ են տեխնիկայի, եկոնոմիկային ֆինանսների հարցերին, մեզնում իսկական միանձնյա ղե-

կավարություն չի լինի: Դրեցեք վորքան կուղեք բանաձևեր, հետևեք ինչպիսի խոսքերով կուղեք, բայց յեթե չեք տիրապետի գործարանի, ֆաբրիկայի, հանքահորի տեխնիկային, եկոնոմիկային, ֆինանսներին,—բան չի դուրս գա, միանձնյա ղեկավարություն չի լինի:

Այա ուրեմն խնդրը կայանում է նրանում, վոր մենք ինքներս տիրապետենք տեխնիկային, մենք ինքներս գործի տերը դառնանք: Միայն դրանումն է այն բանի յերաշխիքը, վոր մեր պլանները լիովին կկատարվեն, իսկ միանձնյա ղեկավարությունը կիրադործվի:

Այս գործն, իհարկե, հեշտ չէ, բայց միանգամայն հաղթահարելի չէ: Գիտությունը, տեխնիկական փորձը, գտնիքները,—դրանք բոլորը կարելի չէ աշխատանքով ձեռք բերել: Այսօր չկան դրանք, վաղը կլինեն: Գլխավորն այստեղ կայանում է նրանում, վոր տեխնիկան տիրապետելու, արտադրության գիտությունը տիրապետելու բուռն, բայց չեկկան ցանկություն ունենանք: Բուռն ցանկություն ունենալու դեպքում՝ կարելի չէ ամեն բանի հասնել, կարելի չէ ամենայն ինչ հաղթահարել:

Հաճախ հարցնում են, չի կարելի արդյո՞ք քիչ դանդաղեցնենք տեղադրել, յետ պահենք շարժումը: Վոչ, չի կարելի, բնկերենք: Զի կարելի իջեցնել տեղադրել: Ընդհակառակը, մեր ուժերի և հարավորությունների չափով՝ պետք է այդ տեղադրելն ավելացնենք: Դա պահանջում են մեզնից ի՞նչ: Ի՞նչ պահանջում են մեզանից ամբողջ աշխարհի բանվոր դասակարգի հանդեպ մեր ունեցած պարտավորությունները:

Դանդաղեցնել տեղադրել, դա նշանակում է հետ մնալ: Իսկ հետ մնալը անցողիկին հարվածում են: Բայց մենք չենք ցանկանում, վոր մեզ հարվածեն, վոչ, չենք ցանկանում: Հին Ռուսաստանի պատմությունն է միջի ալոց կայանում եր նրանում, վոր նրան անդադար հարվածում էին հետամնացության պատճառով: Հարվածում էին մոնղոլական խաները: Հարվածում էին թուրքական թեղերը: Հարվածում էին չվեդական ֆեոդալները: Հարվածում էին լեհ-լիտվական պաները: Հարվածում էին անգլո-ֆրանսիական կապիտալիստները: Հարվածում էին յապոնական բարոնները: Հարվածում էին բոլորը—հետամնացության պատճառով, ռադմական հետամնացության պատճառով, կուլտուրական հետամնացության պատճառով, պետական հետամնացության պատճառով, արդյունաբերական հետամնացության պատճառով, գյուղատնտեսության հետամնացության պատճառով: Հիշենք նախահեղափոխական շրջանի բանաստեղծի խոսքերը: «Դու և՛ վողորմելի, դու և՛ առատ, դու և՛ հզոր, դու և՛ անզոր,—մայր իմ Ռուսաստան»: Հին բանաստեղծի այս խոսքերը լավ էլին սերտել այդ պարոնները: Նրանք հարվածում և արում էին.—«Դու առատ ես»,—ապա ուրեմն կարելի չէ քիչ հաշվին հարստանալ: Նրանք հարվածում և ասում էին. «դու վողորմելի, անզոր ես», ապա կարելի չէ քիչ հարվածել և անպատիժ կողոպտել: Այդպես է արդեն շահագործողների որեւէ—հարվածել հետամնացներին և թուլյերին: Կապիտալիզմի դայի որեւէ: Դու հետ մնացել, դու թուլ ես,—նշանակում է դու անարդարացի յես, ապա ուրեմն կարելի չէ քիչ հարվածել և ստրկացնել: Դու հզոր ես,—նշանակում է դու արդարացի յես, ապա ուրեմն քեզնից պիտի զգուշանալ:

Ահա ինչու մենք այլևս չենք կարող հեռ մնալ:

Նախկիններում մենք հայրենիք չունեցինք, չէինք ել կարող հայրենիք ունենալ: Բայց այժմ, յերբ մենք տապալել ենք կապիտալիզմին, իսկ մեր իշխանությունը բանվորական է,—մենք ունենք հայրենիք և մենք կալաչության ենք նրա անկախությունը: Յանկանում էք արդյոք, վոր մեր սոցիալիստական հասարակությունը հարվածները տակ լինի և կորցնի իր անկախությունը: Բայց յեթե այդ չեն կամենում, դուք պետի ամենակարճ ժամանակամիջոցում վերացնեք նրա հետամնացությունը և նրա սոցիալիստական շինարարության դործում իսկական բայլչեփիկյան տեմպեր դարգացնեք: Այլ ճանապարհներ չկան: Ահա ինչու Լենինն ասում էր Հոկտեմբերի ժամանակ—«կամ մահ կամ հասնել և անցնել առաջադեմ կապիտալիստական յերկրներին»:

Մենք առաջավոր յերկրներից 50-100 տարի հեռ ենք մնացել: Մենք պետք է այս տարածությունը վաղելով հասնենք 10 տարում: Կամ մենք կանենք այս, կամ մեզ կճգմեն:

Ահա ինչ են թեկադրում մեզ իՍՆՄ քանվորները և դյուզայինների հանդեպ ունեցած մեր պարտավորությունները:

Բայց մենք նաև այլ, ավելի լուրջ և ավելի կարևոր պարտավորություններ ունենք: Դա մեր պարտավորություններն են համաշխարհային սրբեկտորիալ հանդեպ: Նրանք զուգադիպում են առաջին կարգի պարտավորություններին: Բայց մենք դրանց ավելի բարձր ենք դասում: ԻՍՆՄ բանվորական դասակարգը համաշխարհային բանվորական դասակարգի մի մասն է: Մենք հաղթեցինք վոչ միայն իՍՆՄ բանվորական դասակարգի ջանքերով, այլև համաշխարհային բանվորական դասակարգի անակցություն չտրհիվ: Առանց այդպիսի անակցության մեզ մադուց բղկած կլինեին: Ասում են, վոր մեր յերկրը բոլոր յերկրները պրոլետարիատի հարվածային բրիգադն է: Դա լավ է ասված: Բայց դա մեզ վրա չափազանց լուրջ պարտավորություններ է դնում: Ինչի՞ համար է մեզ անակցում միջազգային սրբեկտորիատը, ինչո՞ւ մենք արժանացել ենք այդպիսի անակցության: Նրանով, վոր մենք առաջինը կռվի նեոպեյինը, կապիտալիզմի դեմ, մենք առաջինն ելինք, վոր բանվորական իշխանություն հաստատեցինք, մենք առաջինն ելինք, վոր սկսեցինք կառուցել սոցիալիզմը: Նրանով, վոր մենք մի այնպիսի գործ ենք անում, վորը հաջողության դեպքում տակն ու վրա կանի ամբողջ աշխարհը և կազատի ամբողջ բանվոր դասակարգին: Իսկ ի՞նչ է այս հանջվում հաջողության համար: Մեր հեմամնացության վերացումը, չինարարության բարձր, բայլչեփիկյան տեմպերի զարգացում: Մենք պետք է առաջ շարժվենք այնպես, վոր ամբողջ աշխարհի բանվոր դասակարգը նայելով մեզ՝ կարողանա տեսլ. «Ահա նա, իմ առաջավոր ջոկատը, ահա նա, իմ բանվորական իշխանությունը, ահա նա, իմ հայրենիքը, նրանք անում են իրենց գործը, մեր գործը, պաշտպանենք նրանց ընդդեմ կապիտալիստների և բոցալառենք համաշխարհային հեղափոխության գործը»:

Պե՞տք է արդյոք մենք արդարացի ենք համաշխարհային բանվոր դասակարգի հույսերը, կատարենք մեր պարտավորությունները նրա հանդեպ:

Այո, պետք է արդարացի ենք նրանց հույսերը և կատարենք մեր

պարտավորությունները, յեթե չենք ցանկանում վերջնականապես խայտառակվել:

Դրանք են մեր ներքին և միջազգային պարտավորությունները:

Դուք անսնում եք, վոր նրանք մեզ դարգացման բայլչեփիկյան տեմպերն են թեկադրում:

Զեմ ասի, վոր տնտեսության դեկավարության վերաբերմամբ մեզնում այս տարիների ընթացքում վոչինչ չի արված: Արված է, նույնիսկ շատ բան է արված: Մենք յերկու անգամ ավելացրել ենք արդյունաբերության արտադրանքը նախապատերազմյանի համեմատությամբ: Մենք աշխարհիս մեջ ամենախոշոր դյուզատնտեսական արտադրություն ստեղծեցինք: Բայց մենք կարող ելինք ել ավելին անել, յեթե ջանք թափեցինք այդ ժամանակամիջոցում ինչպես հարկն է տիրապետել արտադրության, նրա տեխնիկային, նրա ֆինանսական-տնտեսական կողմին:

Առաջիկ տասը տարում մենք պետք է կարենք այն տարածությունը, վորով մենք հեռ ենք մնացել կապիտալիզմի առաջադեմ յերկրներից: Դրա համար մենք ունենք «որչեկտիվ» բոլոր հնարավորությունները: Մեզ պահանջում է միայն այդ հնարավորություններն ինչպես հարկն է ոգտագործելու կարողությունը: Իսկ դա կախված է մեզնից: Միայն մեզնից ժամանակն է, վոր մենք սովորենք արտադրությանը չմիջամտելու փոխած դրույթին: Ժամանակն է յուրացնենք այլ, նոր, արդի ժամանակաշրջանին համապատասխան դրույթ.—Միջամտել ամենայն ինչին: Յեթե դու գործարանի կառավարիչ ես, խառնվիր բոլոր գործերի մեջ, թափանցիր ամեն ինչի մեջ, աչքից բաց մի թողնիր վոչինչ, սովորի՛ր, դարձյալ սովորի՛ր: Բայլչեփիկյանը պետք է տիրապետեն տեխնիկային: Ժամանակն է, վոր բայլչեփիկյան իրենք մասնագետ դառնան: Տեխնիկան վերակառուցման ժամանակաշրջանում վճռում է ամեն ինչ: Յեթ այն տնտեսավարը, վոր չի ցանկանում ուսումնասիրել տեխնիկան, վոր չի ցանկանում, տիրապետել տեխնիկային,—նա անեկդոտ է և վոչ թե տնտեսավար:

Ասում են, թե դժվար է տիրապետել տեխնիկային: Զիչա չէ: Զկա այնպիսի ամբողջուն, վոր բայլչեփիկյանը չկարողանան վերցնել: Մենք վճռել ենք մի շարք դժվարագույն խնդիրներ: Մենք տապալեցինք կապիտալիզմը: Մենք վերցրինք իշխանությունը: Մենք կառուցեցինք խոշորագույն սոցիալիստական ինդուստրիան: Մենք միջակին սոցիալիզմի ուղին չուռ սովինք: Եինարարության տեսակետով ամենակարևորը մենք արդեն արել ենք: Մեզ շատ բան չի մնացել: Ուսումնասիրել տեխնիկան, տիրապետել դիտության: Յեթ յերբ մենք կանենք այդ, մեզնում կառավանան այնպիսի տեմպեր, վորոնց մասին մենք յերազել անգամ չենք համարձակվի: Յեթ մենք այդ կանենք, յեթե այդ ցանկանանք ինչպես հարկն է»:

(ՍՏՍՒԻՆ):

**ԲԱԶՄԱՄԻԼԻՈՆ ԿՈՄՍՈՄՈՒԼ, ԴԵՊՏԵՆԻԿԱՅԻՆ ՏԻՐԱՊԵՏԵԼՈՒ
ՊԱՅՔԱՐ.**

Հարվածային կոմյերիտականներ, մետաղագործական արդյունաբե-
րության յերիտասարդ բանվորներ.

Դուք պետք ե կատարեք և գերակատարեք հալոցքային վառարան-
ների մարտենների հաստատված գործակիցները, ամեն կերպ բարելա-
վեք չուզուների և պողպատի վորակը, պետք ե շինտի բարձր վորակի հա-
մար մղվող պայքարի նախաձեռնողները դառնաք:

Դուք պետք ե Զերժինսկու անվան գործարանի կոմյերիտականների
որինակով պայքար սկսեք շիկացած կոքսի ջերմությունն ոգտագործե-
լու համար:

Հիշեցե՛ք, վոր, յուրացնելով տեխնիկական գիտելիքները, իր ար-
տագործության տեխնոլոգիական պրոցեսների մեջ թափանցելով, դուք
կապահովեք այս տարի 8 միլիոն տոնն չուզու հալելը:

**ԴՈՆԱՎԱԶԱՆԻ, ԿՈՒԶԲԱՍԻ ՅԵՎ ՅԵՆԹԱՄՈՍԿՈՎՅԱՆ ԱՎԱԶԱՆԻ
ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆ ՀԱՐՎԱԾԱՅԻՆՆԵՐ, ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻ ՀԱՆՔԱԳՈՐԾ-
ՆԵՐ**

Կուսակցությունը և կոմյերիտությունը պահանջում են ձեզնից
մեխանիզմներին լիովին տիրապետելու կարողություն: Դուք պետք ե
գերակատարեք հանքահանման ծրագրերը:

Կուսակցությունը և կոմյերիտությունը պահանջում են ձեզնից
հանքահորերի մեքենայական սպառազինումը լիովին ոգտագործել: Աշ-
խատանքի կազմակերպման նոր մեթոդները, ներհատման մեքենաների
ոգտագործումը, Կարաչևի, Կասաուրովի, Լիրհարտտի մեթոդները
պետք ե քարածուխի համար մղվող ձեր պայքարի մեթոդները դառնան:

Հանքահորեր ուղարկված ՀամԼԿՅԵՄ յուրաքանչյուր անգամը
պետք ե հանքահանման մեխանիզացիայի համար, վորակի համար,
բայց և շինարարական տեմպերի համար մղվող պայքարի իրենաների անցկացնող-
ները դառնան:

**ՏՈՒՐԲՈՄԵՔԵՆԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԴՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱ-
ՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆ, ՀԱՐՎԱԾԱՅԻՆ**

Այս տարի գործել սկսվող նոր կառուցվող ձեռնարկությունները և
դյուղատնտեսության կոլեկտիվացման վերջրած տեմպերը պահանջում
են ըս գործարանից յուրաժամանակ հանձնել մեքենաները, պահեստի
մասերը և սարքավորումը: Այդ սարքավորումը պետք ե ժամկետին
հասցվի և պետք ե բարձր վորակ ունենա: Ելեկտրոյեռ մտցրու, լա-
վագույն սպեցիալիզացիա մտցրու պատրաստվող իրերի ու գործիք-
ների մեջ: Տնտեսի՛ր գունավոր մետաղները, փոխարինելով դրանց սև
մետաղներով և բիմետաղներով: Զարգացրու հորինվածքային սիրո-
գությունը:

Գիտեցի՛ր, վոր խորհրդային գորեղ մեքենայի համար մղվող պայ-
քարը կապիտալիստական յերկրներից մեր անկախության համար սո-
ցիալիզմի համար մղվող պայքար ե:

ՆՈՐ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄՆԵՐԻ ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆՆԵՐ, ՀԱՐՎԱԾԱՅԻՆՆԵՐ

Պայքարեք ամեն մի կուրսմետր լարի բարելավման, շինարարա-
կան նյութերի խնայողական ծախսման համար, շինարարության նոր
մեթոդներ մտցրե՛ք: Լրիվ չափով ոգտագործեցե՛ք մեխանիզմները:
Թույլ մի տվե՛ք, վոր շինարարության հիմնական ներդրումները փոխ-
անան: Պատրաստվեցե՛ք, վոր ցեխերը յուրաժամանակ գործի դնեն,
նախապես յուրացնելով դադգյահները:

**ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆՆԵՐ, ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ՎՐԱ ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻ ԱՇԽԱՏՈՂ-
ՆԵՐ**

Համ Կ(բ)ԿԿ և Ժողկոմխորհի կողմ յերկաթուղային տրանսպորտի
մասին պարտավորեցնում ե ձեզ, վոր դուք ձեր բոլոր ջանքերը կենտ-
րոնացնեք շոգեմեքենային պարկի առողջացման վրա, յերկաթուղային-
ների աշխատանքային գիտելիքային ամրապնդման վրա:

Դուք պետք ե պայքարեք բեռնելու-բեռնաթափելու աշխատանք-
ների մեքենայացման համար: Դուք պետք ե խիստ խնայողություն
մտցնեք վառելանյութի ծախսման մեջ: Դուք պետք ե տրանսպորտին
հուսալի դիսպետչերական կազմ և վորակյալ շոգեմեքենա վարողներ
տաք:

**ԽՈՐՀՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ, ԿՈՒՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ՄՏԿ
ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆՆԵՐ, ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻՆԵՐ**

Պայքարեք աշխատանքի ճիշտ կազմակերպման համար, պլանի
և ռացիոնալիզացման համար: Դուք պետք ե կատարելապես ուսումնա-
սիրեք տրակտորը, յուրացնեք կոմբայնը և գյուղատնտեսական այլ
բարդ մեքենաները: Մեքենայական բարձր լրիվ չափով ոգտագործելու
ձգտեցե՛ք: Տնտեսեցե՛ք վառելանյութը:

**ԺՈՂՈՎՐԴԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԲՈՂՈՐ ԱՅԼ ՃՅՈՒՂԵՐԻ ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆ-
ՆԵՐ, ՀԱՐՎԱԾԱՅԻՆՆԵՐ**

Դուք պետք ե նույնպես ձեզ համար նշեք տնտեսական-արտադրա-
կան գործունեյության հանդուցային հարցերը, ձեր ուժերը ճիշտ դա-
սավորե՛ք՝ բանվորների մասսային փոքրի կանգնեցնեք պայքարելու
բարձր տեմպերի համար, բացի վորակի համար, ինքնարժեքն իջեցնելու
համար, պլաններին, զիտության և արտադրության տեխնիկային տիրա-
պետելու համար:

Յուրաքանչյուր ձեռնարկության մեջ, արդյունաբերության յու-
րաքանչյուր ճյուղում կոմյերիտականը պետք ե կոնկրետ չրջաններ գտնի
իր եներգիան տեխնիկայի համար պայքարելու գործադրելու համար,
ամրապնդել յուրացնելով, թե «մեզ այժմ պետք են մետաղի, տեքստիլի,
վառելանյութի, քիմիայի, գյուղատնտեսության, առևտրի, հաշվա-
պահության և այլն բայց և իկ-մասնագետներ» (Ստալին, Համ. ԼԿՅԵՄ
Ց-րդ համագումարում արտասանած ճառը):

ՖԱԲՐԻՈՐԵՆՏԻ ՅԵՎ ԲՏՈՒՀԵՐԻ ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆՆԵՐ՝
ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐ

Դուք պետք է տեխնիկական պրոպագանդայի կրողները, պոլիտեխնիզմի կրողները դառնաք: Յուրաքանչյուր Ֆարգործուս, յուրաքանչյուր ԲՏՈՒՀ պետք է իրենց իրական պայքարի կենտրոն դառնա բուրժուական աղքատությանը դեմ տեխնիկայի բնագավառում, տեխնիկական կոնսերվատիզմի դեմ, պետք է ԽՍՀՄ տեխնիկայի զարգացման նոր ուղիներին համար պայքարելու կենտրոն լինի:

ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԿ- ՇԱՆՏԱՎՈՐՆԵՐ ՅԵՎ ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐ

Մեր յերկրում դասակարգային պայքարի սրումը մեր շարքերում խորը սահմանափակում է առաջ բերել: Գիտության աշխատավորներին և մասնագետներին վերջ մասը դավաճանեց բանվորական դասակարգի շահերին և վնասարարության ուղին բռնեց: Իսկ խորհրդային դեմոկրատիան և մասնագետների լավագույն մասն ամբողջ բանվոր դասակարգի հետ միասին մասնակցում է սոցիալիզմի կառուցմանը:

Խորհրդային գիտնականներ և մասնագետներ, ձեզ է դիմում Կոմյերիտի կողմից, վոր նվիրել ե իրեն տեխնիկայի պայքարին:

Ձեզ սպասում են ցեխերը, ձեզ սպասում են հարվածային բրիգադները, վորոնք վճռական բուռն քաղաքացիական պայքարի մեջ տեխնիկական հեռանկարներով, տեխնիկական անկուրաբանության դեմ:

Միացրեք ձեր գիտությունը, ձեր փորձը յերիտասարդության և Կոմյերիտի կողմից, ստեղծագործական ենտուղիղով հետ, խորհրդային դեմոկրատիաների և մասնագետների հետ համերաշխ և միատեղ աշխատանքի հիմունքով, լենինյան կուսակցության և նրա ԿԿ ղեկավարությամբ լայն ծավալեցեք տեխնիկայում բայլչեկյան ինքնաբնականությունը մտցնելու ճակատը:

Այսուհետև լենինյան Կոմյերիտի կողմից պատասխանատու կուշումը, հարվածային կոշումը ստուգվում է բարձր տեմպեր և բարձր վորակ յերկան բերելու կարողությամբ:

Այսուհետև կոմյերիտական և հարվածային կոշումը ստուգվում է գիտության և տեխնիկայի խորքերը թափանցելու, իր արտադրության եկոնոմիկայի և ֆինանսական կողմի իմացության կարողությամբ:

Այսուհետև կոմյերիտական ու հարվածային ստուգվում են այն բանով, թե վորքան նա իսկուպես տիրապետում է պլանին, ռացիոնալացման, վորքան նա մասնագետ, գործի իսկական տեղ, իր զարգացման, ձեռնարկության հմուտ է դառնում:

Կոմյերիտի կողմից տեխնիկայի տիրապետումը պիտի տա բայլչեկյան ամբողջ խմբով, հարյուրավոր և հարյուրավոր աշխատի նոր կազմեր, վորոնք կարող են տեղ լինել գիտելիքների բազմադան ճյուղերում, վորոնք իրենց առարկա գործունեությունը կապում են սոցիալիստական շինարարության մեծագույն հեռանկարների, միջազգային պրոլետարական հեղափոխության խնդիրների հետ:

«Մենք պետք է առաջ շարժվենք այնպես, վոր ամբողջ աշխարհը բանվոր դասակարգը, նայելով մեզ վրա, կարողանա ասել՝ «Ահա նա՛»

իմ առաջը՝ Զոկատը, ահա նա՛, իմ հարվածային բրիգադը, ահա նա՛, իմ բանվորական իշխանությունը, ահա նա՛, իմ հայրենիքը: Նրանք անում են իրենց գործը, մեր գործը, լավ պաշտպանենք նրանց ընդդեմ կապիտալիստների, բոցավառենք համաշխարհային հեղափոխության գործը»:

(ՍՏԱԼԻՆ)

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՀՍԿԱՆԵՐԸ
ՏԵԽՆԻԿԱՅԻՆ ՏԻՐԱՊԵՏԵԼՈՒ ԱՐՇԱՎԻ

ՅԵՐԿՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆԵՐԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԵՐԸ, ՄԵՐ ՓՈԽԱԴԱՐՁ
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Տեխնիկայի յուրացման վերաբերմամբ մեզ առաջադրված խնդիրները լավագույն կերպով լուծելու համար, մենք «Կրասնի Պատիլովեց» և Ամո գործարանի բանվորներս փոխադարձաբար պարտավորվում ենք:

1. Տեխնիկայի տիրապետման համար ներգործարանային արշավ սկսել անհապաղ՝ բանվորների և տնտեսավորների տեխնիկական ուսուցումը սոցմբցման և հարվածայինության ուսուցումը փոխադրելով: Դրա համար մենք 20-որյա ժամանակամիջոցում կվերացնենք բրիգադների միջև կնքված բոլոր տնտեսական-քաղաքական պայմանագրերը և կլրացնենք դրան տեխնիկական ուսուցման կետերով:

2. Սոցմբցման ֆոնդից միջոցներ դատել տեխնիկական ուսուցման լավագույն հարվածայիններին պարգևատրելու համար:

3. Ընդլայնել տեխնիկական ուսուցման գոյություն ունեցող բոլոր տեսակներն ու ձևերը և աշխատել, վոր այդ ուսուցմամբ յերկու գործարանների բանվորներն առավելագույն չափով ընդգրկվեն:

ՄԵՆՔ ԿԱՐՄԻՐ ՊՈՒՏԻԼՈՎՅԻՆԵՐՍ ՄԵՁ ԽՆԴԻՐ ԵՆՔ ԱՌԱՋԱԴՐՈՒՄ՝

ա) Ավարտել Կաթսատուրբինային յերեկոյան ինտերուտի կազմակերպումը՝ այնտեղ ուղղելով ևս 300 սրտակիկանո:

բ) Պրակտիկանտ տեխնոլոգիայի թիվն ընդլայնել 100 տեղով:

գ) Տեխնիկումի բաժանմունք բանալ տրաքտորաշինության մասնագետներ նախապատրաստելու համար՝ 100 հոգու հաշվով:

դ) Ընդլայնել պլանայնացնողների խմբակն, այնտեղ ուղարկելով կոմյերիտական պլանային-ուպերատիվ խմբերից 100 աշխատավոր:

ե) Իմպրոտային սարքավորումն ուսումնասիրելու խմբակներ կազմակերպել՝ տրակտորային բաժանմունքում 300 հոգու և տուրբինային բաժանում՝ 150 հոգու:

զ) Տեխնիկական խմբակների մեջ ներգրավել այն բոլոր հարվածայիններին, վորոնք չեն ընդգրկվում սոցիոնար ուսուցման ցանցով՝ ձգտելով՝ Ամո գործարանի ուսուցչային ցեխի որինակով՝ տեխնիկականներից ցեխ-դպրոցին անցնել, առանձնապես ուղարկություն դարձնելով կանանց ներգրավման վրա:

է) Լայն ծավալել հեռակա-տեխնիկական ուսուցման ցանցի կոմպլեկտավորումը, հեռականների թիվը 1.000 հոգու հասցնելով:

- բ) Փարգործուում սովորողների թիվն ավելացնել 1500 հոգով:
 թ) Տեխնիկական ուսուցման մեջ ներգրավել 500 կին:
 ժ) Սովորեցնել մեր բանվորներից 100 տրակտորիստների կոլտնտես-
 անությունների և խորհրդատեսությունների համար:

ՄԵՐ ԿՈՂՄԻՑ ՄԵՆՔ ԱՄՈ-ՅՈՒՄ ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐՍ ՊԱՐՏԱՎՈՐՎՈՒՄ ԵՆՔ

- ա) Ստալինի անվան ավտոմեխանիկական ինստիտուտի ունկնդիր-
 ների թիվը մինչև 200-ի հասցնել:
 բ) Ավտոտեխնիկումի ունկնդիրների թիվը 350 հոգու հասցնել:
 գ) Ավտոտեխնիկումին և Ավտոմեխանիկական ինստիտուտին պատ-
 ասավելու խմբերի մեջ 500 հզի ընդգրկել:
 դ) Փարգործուում սովորողների թիվը 1600 հոգու հասցնել: Աղ-
 ջիկների թիվը սովորողների կազմում հասցնել 50 տոկոսի:
 յե) Վորակավորում տալու կարճատև կուրսերից բաց թողնել 700
 կին բանվորներ:
 զ) Հեռա-տեխնիկական ուսուցման ցանցում 200 հոգի ընդգրկել:
 յե) Կոմյերիտական պլանային-ուպերատիվ գրուպաների խմբակն
 ղնդարձակել և հասցնել 50 հոգու:
 բ) Բոլոր հիմնական ցեխերը (ձուլիչ, դարձնային-մամրային,
 տեղմիք, սետորային, մեխանիկական, թափքի, շաստային, գործիքային
 և վերահսկիչ) ցեխ-դպրոցների վերածել ուսուցման յերեք աստիճա-
 նով՝ վորակավորում տալ, վորակավորումը բարձրացնել և վարպետ-
 ների ու բրիգադների կուրսեր բացել:
 թ) Մնացած ցեխերում և տեխնիկական խմբակներում ուսուցմամբ
 ընդգրկել այն հարվածայիններին, վորոնք ուսուցման այլ տեսակետով
 չեն ընդգրկված:
 ժ) Տեխնիկական ուսուցման ամբողջ ցանցը կառուցել նոր գործա-
 րանի սարքավորման և տեխնոլոգիական պրոցեսների ուսումնասիրու-
 թյան յուրացման հիման վրա:

ՅՈՒՐԱՅՆԵԼ ՆՈՐ ՍԱՐՔԱՎՈՐՈՒՄԸ

4. Պաշտպանելով Պոնամարյովի բրիգադայի (ԱՄՈ գործարան)
 կոչը, վորն իրեն հայտարարել է ընկ. Ստալինի անվան տեխնիկայի
 բրիգադ, պարտավորվում ենք տեխնիկայի յուրացման բանվորական
 ուսուցման բրիգադների կազմակերպումը լայն չափերով զարգացնել:
 Պարտավորվում ենք բարձրորակ բանվորների, վարպետների և բրիգա-
 դաների արտադրական փորձը նոր բանվորներին հաղորդելու գործը
 լայն չափերով կազմակերպել:
 5. Պարտավորվում ենք յերկու գործարաններում ել լայնորեն տա-
 րածել «Կրասնիյ Պուտիլովեցի» նախաձեռնությունը՝ աղմինիստրա-
 տորներից, տնտեսավարներից և կուսակցական, կոմյերիտական, ու
 պրոֆեսիոնալ ղեկավար ակաթիլից ուսուցման բրիգադներ կազմակեր-
 պել, փորոնք ինժեներական-տեխնիկական աշխատավորների ղեկավա-
 րությամբ կուսումնասիրեն արտադրության և նրա կառավարման ա-
 ռանձին հարցերը:

6. Անհրաժեշտ ենք համարում յերկու գործարաններին կից բանալ
 արդյունաբերական ակադեմիայի ճյուղեր 50-60 հոգու համար՝ հեռակա
 ուսուցման սեկտորով:

7. Պարտավորվում ենք կուսակցական, կոմյերիտական, պրոֆե-
 7. Պարտավորվում ենք կուսակցական, կոմյերիտական, պրոֆե-
 սիոնալ, բանվորական և հանրակրթական ցանցի մեջ մտցնել ար-
 տադրական, տեխնիկական ուսուցման կուրսը:

8. Պարտավորվում ենք տեխնիկական ուսուցման կայուն որ հա-
 տատել՝ կուսուսուցման որվա որինակով:

9. Պարտավորվում ենք գիտական-տեխնիկական ընկերություննե-
 րի բլիշների աշխատանքը վերակառուցել, նրանց մեջ մտցնել լավա-
 գույն հարվածայիններ, առաջադրել նրանց որվա կոնկրետ խնդիրները,
 այդ ընկերությունների յերեսը ղեկի արդյունաբերություն դարձնել:

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ ՍԻՍՏԵՄԱՏԻԿ ՊՐՈՊԵԱՆԻ ԿԱԶ- ՄԱԿԵՐՊԵԼ

10. Մեզ խնդիր ենք առաջադրում լայնորեն զարգացնել տեխնիկա-
 կան ինքնաքննադատությունը՝ ամուր միանձնյա ղեկավարության
 հիմունքով:

Դրա համար յերկու գործարանների տպագրվող լրագրերը պետք է
 տեխնիկական գիտելիքների սիստեմատիկ պրոպագանդ սկսեն:

11. Յերկու գործարանների ինժեներական-տեխնիկական աշխատա-
 վորները պարտավորվում են.

ա) Տեխնիկական կրթության ամբողջ ցանցը դասատուների ուժե-
 քով ապահովել:

բ) Ոգնել տպագրվող թերթերին տեխնիկայի հարցերի պրոպա-
 գանդին նվիրված նյութերը կազմակերպելու գործում:

գ) Վերցնել հարվածային ուսուցման բրիգադների շեֆությունը:

դ) Նեղ տեղերի տեխնիկայի հարցերը լուսաբանող գրքույկներ
 հրատարակել բանվորների համար:

յե) Հատուկ գրքույկներ հրատարակելու միջոցով բանվորներին
 լուսարանել արտասահմանյան այն փորձը, վորին ծանոթացել են ին-
 ժեներական-տեխնիկական աշխատավորներն իրենց արտասահմանյան
 գործուղումների ժամանակ:

զ) Կազմակերպել և անցկացնել մասսայական դասախոսություննե-
 րի ցիկ տեխնիկական դիսցիպլինաների վերաբերմամբ:

12. Կուսպրոֆ կարբինտների տիպով տեխնիկայի կարբինտներ
 կազմակերպել:

13. Գործարանային զրադարաններում ուժեղացնել տեխնիկական
 գրականության բաժինները՝ բանվոր ընթերցողի համար համապա-
 տասխան գրքեր ընտրելով:

14. Հաշվի առնելով կինոյի բացառիկ դերը տեխնիկական գիտե-
 լիքների ժողովրդականացման գործում, Միության Կինոյի միջո-
 ցով աշխատել, վոր ուսուցողական տեխնիկական կինոֆիլմեր բաց
 թողնվեն մասսայական չափերով:

15. Ոգտագործել ռադիոն տեխնիկական գիտելիքները ժողովրդա-
 կանացնելու համար:

16. Մենք կոչ ենք անում գիտական-հետազոտական ինստիտուտներին (ԱՏԻ՝ Մետաղների ինստիտուտ և այլն) մոտեցնել իրենց աշխատանքը արտադրության կոնկրետ խնդիրներին: Մեր հերթին մենք պարտավորվում ենք ամենայն աջակցություն ցույց տալ գիտական-տեխնիկական նվաճումները մեր գործարանը սրահակալից մեջ մտցնելու համար:

17. Տեխնիկական ուսուցման ճանապարհին հիմնական արգելքներն են մեկը ժամանակի սղուծությունն է: Պարտավորվում ենք յերկու գործարաններումն էլ լայն տարածել Կրուտովի բրիգադայի («Կարմիր Պուտիլովեց») նախաձեռնությունը, վոր հաջողությամբ հաղթահարել է այս արգելքը: Բրիգադան պայմանագիր է կնքել իր բրիգադիերի հետ, վորով պարտավորացրել է նրան բարձրացնել իր տեխնիկական գիտելիքները: Իսկ բրիգադայիները ուսուցման համար բրիգադիերին ազատ ժամանակ տալու համար պարտավորվել են բեռնաթափել նրան հասարակական բեռնավորումների մի մասին՝ դրանք իրար - միջև բաշխելով:

18. Մենք՝ Կրասնոպուտիլովցիներս արդեն ոգնում ենք յենթաշնչ Կոլտնտեսականներին տեխնիկայի յուրացման գործում: Մենք կադմակերպեցինք տրակտորիստների կուրսեր, վորտեղ սովորում են 20 յենթաշնչ կոլտնտեսականներ, վորոնց պահում ենք մեր ծախսով: Հետագայում մենք պարտավորվում ենք այս կուրսերը մեղենապագետ-տրակտորիստների կուրսերի վերածել և այստեղ սովորեցնել 40 յուրհանգստականներ:

Մեր կողմից մենք ՍՄՈ-ցիք պարտավորվում ենք մեր հաշվով կադմակերպել 20 հոգու տրակտորիստների կուրսեր, հետագայում դրանք մեղենապագետների կուրսերի վերածելով, ուր սլտի սովորեն յենթաշնչ կոլտնտեսականներ:

ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԺԱՄԿԵՏԻՆ ԿԱՏԱՐԵԼ

Այս պայմանագիրը իր ուժի մեջ է 1931 թվի մարտի 1-ից, մինչև 1932 թվի հունվարի 1-ը:

Պայմանագրի կատարման ստուգումն ըստ յեռամսյակների կկատարեն ինքնաստուգիչ բրիգադները ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովները:

Մոսկվայի և Լենինգրադի յերկու գիղանոների՝ «Կրասնիյ Պուտիլովեց» և ՍՄՈ գործարանների, բանվորների անունից մենք, այս պայմանագիրը կնքողներս գիծում ենք Խորխրդային Միության բոլոր գործարաններին և Փարբիկաներին, բոլոր պրոլետար-յերկաթուղայիններին, բոլոր կոլտնտեսականներին և յուրհանգստականներին, կոչ անելով՝ կադմակերպել տեխնիկական յուրացնելու համաժողովենական արշավ: Թող մեր որինակին հետևեն Միության բոլոր սոցիալիստական ձեռնարկությունները և իրար հետ պայմանագիր կնքեն մեր որինակով:

Թող տեխնիկայի յարացման համար սոցմրցումը ընդգրկի ամբողջ յերկիրը:

Յյուրաքանչյուր դադդյահին պատարտ տալ, — ահա գործողության յոգունը: Դա սլտի կենսագործվի մինչև 518 գործարանները գործի դնելը:

Յես Ստալինդարդում տեսա ամերիկյան յավադույն դադդյահներ, վորոնք տեխնիկայի հրաշալիքներն էյին հանդիսանում: Դուք ձեք կյանքում վոչ մի նման բան չեք տեսել: Դրանցում տառացիորեն հավաքված է այն բոլորը ինչ յավադույնն է մարդկային կուլտուրայի մեջ: Յել ահա այս դադդյահի առաջ կանգնած է 18 տարեկան պատանի: Նրան դժվար կլինի աշխատել այս դադդյահի վրա: Նրան սլտը է նրան և յուռնել: Նա ինքը շահագրգռված է դադդյահով: Նա սլտում է նրան և դադդյահի հոգին կհանի, ով կհամարձակվի ձեռք տալ այս դադդյահին: Սակայն ողնիք նրան տիրապետել տեխնիկային: Դադդյահին պատարտ տվեք, կադմեցեք սպերացիաների թվարկումը: — Ի՞նչ է անում դադդյահը, ի՞նչ կարող է անել դադդյահը, ի՞նչ պայմաններում ինչքան արտադրանք կտա, ինչ մասեր ունի նա և ինչ կոտրվածքներ են հնարավոր և այլն: Այս բոլորը կա, բայց անդլիերեն: Դրա յարգմանը չնչին բան են, բայց հայտնի չե ինչու՞ վոչ վոք այս չնչին բանով չի դբաղվում: Ինչ յուսք կարող է լինել տեխնիկային տիրապետելու մասին, յերբ մենք չենք կարող տիրապետել նույնիսկ ալպայի գործին: Դադդյահին՝ — պատարտ և բանվորին՝ սլտն տվեք: Ահա ինչ է սլտը:

Պետք է ընդհուպ ձեռնարկել ցեխային պլանայնացման: Մեղնում հաճախ լինում է այսպես. վոչ վոք չգիտե, ինչ է արել բրիգադան որվա ընթացքում, դադալար չունեն այն մասին, թե գործարանում պահեստային ինչ տնտեսություն կա: Հաճախ կոմիսյեր կանդնում է, չի կարելի բաց թողնել տրակտորներ, վորովհետև շարժածողեր չկան. իսկ շարժածողերը տասնյակներով թափթփված են մեխանիկական համալրման ցեխում: Զբաղվեցեք գործարանային պահեստային տնտեսությունը: Իմացեք, ինչ է գործարանը արտադրել նախորդ հերթավոլտություն ընթացքում, վորտեղ կարելի յե գտնել պակասող դետալները, պարզեցեք ինչպես գործի տերեր, թե վորտեղ ինչ կա:

Խոսելով կոմյերիտի տնտեսական աշխատանքի վորակի մասին, մենք յուրթյամբ չենք կարող անցնել բարձրակի սոցալատի համար պարարելու հարցերի վրայով: Յերկիրն անում է, բարձրակի սոցալատի և դուռավոր մետաղի հսկայական աճող պահանջ է յերեան դալիս:

Այս պակաս ժողովրդատնտեսություննեղ տեղն է դառնում: Լենինյան կոմյերիտությունը այստեղ դեռ իր անկլիքը չի վորոշել: Բարձրակի սոցալատի համար մենք բավականաչափ չենք սլտըարում: Այստեղից յանդիք և բղխում՝ որինակ, Զլատոուտի մեխանիկական գործարանի (Ուրալում) համար՝ ծախյել այս գործը ամբողջ յայնությունը:

Զլատոուտի գործարանն արդեն յերեք տարի յե, վոր չժանդոտող սոցալատ մշակում: Յյուրաքանչյուր տարի նա տալիս է 150 տոնն այս սոցալատից: Դա չնչին քանակ է, քանի վոր չժանդոտող սոցալատի կա-

ընդհանուր հակառակ է՝ և ավիացիայի դժուր, և գործարանային տեխնիկայի դժուր:

Տրակտորային գործարանում յես տեսա մադնիտո-шарикоподанник, վոր մենք ստանում ենք Շվեյցարիայից: Պողպատի ողակ, վորը մեքենայի մասը պահում է մաշվելուց: Դրանք չինված են լավագույն պողպատից: Յես խոսեցի մասնագետների հետ: Նրանց ինձ հասկատացրին, վոր դրանք կարելի չէ պատրաստել նաև խորհրդային Միության մեջ: Կոմյունիստիկությունն այդ գործը պետք է առաջ չարժի: Պետք է չարժվել նաև գունավոր մետաղների հետախուզության ուղղությամբ, լայն ծավալել ելեկտրոյեռի արմատավորման պայքարը և այլն:

Այս բոլոր հարցերն առաջնահերթ են հանդիսանում: Ժամանակ է ընկերներ, վերջ տալ «տեխնիկայի մասին» ընդհանուր նյութերի շուրջը խոսելուց, պետք է ըստ կարելույն արագ տիրապետել այդ տեխնիկային: Պետք է այս գործին կայցնել այնպիսի մարդկանց, վորոնք տեխնիկական գիտելիքների վորոշ պաշար ունեն, անհրաժեշտ է կարգավորել ծրագրերի մշակումը, գրականություն հրատարակել, դասատուներ ընտրել, դոկտորարաններ գործի մեջ քաշել: Տիրապետել տեխնիկային՝ նշանակում է տիրապետել արտադրության պրոցեսին, կատարելապես տիրապետել տեխնիկական գիտելիքների և արտադրական ուղեգրիչների վորոշ շրջանին: Ահա ինչը պետ է հիշել:

Ա. ԿՈՍԱՐԵՎ

ՍՏԵՂԾԵՆՔ ՄԵՐ ՍՏՖԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ-ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԻՆՏԵԼԻԳԵՆՑԻԱՆ

Կացությունը փոխվել է նաև արդյունաբերության հրամանատարական կազմի վերաբերմամբ ընդհանրապես, ինժեներական-տեխնիկական անձնակազմի վերաբերմամբ՝ մասնավորապես:

Առաջ գործը մեղանում այնքանի վիճակումն էր, վոր մեր արդյունաբերության հիմնական աղբյուրը ծառայում էր Ուկրաինայի քարածխային-մետաղագործական բազան: Ուկրաինան մետաղ էր մատակարարում մեր բոլոր արդյունաբերական ռալոններին, ինչպես Հարավին, նույնպես և Մոսկվային ու Լենինգրադին:

Նա յեր նույնպես քարածուխ մատակարարում ԽՍՀՄ մեր հիմնական ձեռնարկություններին: Յես չեմ հիշատակում այստեղ Ուրալը, վորովհետև Ուրալի տեսակարար կշիռը Դոնավազանի համեմատությամբ՝ վոչ զբալի մեծություն էր ներկայացնում: Դրան համապատասխան մենք ունեյինք արդյունաբերության հրամանատարական կազմի մշակման 3 հիմնական ուղիներ՝ Հարավ, Մոսկվայի շրջան, Լենինգրադի շրջան: Հասկանալի չէ, վոր իրերի այդպիսի վիճակում, մենք այսպես թե այնպես կարող էյինք կառավարվել ինժեներական-տեխնիկական ուժերի այն միմիումով, վորը և հենց կարող էր իր արմատավորության տակ ունենալ մեր յերկիրը:

Այսպես էր վոչ հեռու անցյալում:

Բայց մենք այժմ միանգամայն այլ կացություն ունենք: Այժմ, կարծում եմ պարզ է, վոր պահպանելով զարգացման այժմյան տեմպերը և արտադրության վիթխարի չափերը, մենք այլևս չենք կարող

կառավարվել միայն Ուկրաինայի քարածխային-մետաղագործական բազայի վրա միակողմ: Դուք գիտեք, վոր մեզ արդեն չի հերքում Ուկրաինային քարածուխն ու մետաղը, չնայած դրանց արտադրության աճման: Դուք գիտեք, վոր մենք այդ պատճառով ստիպված ենք նոր քարածխային-մետաղագործական բազա ստեղծել Արևելքում՝ Ուրալ-Կոկչետավ: Դուք գիտեք, վոր մենք այս բազան ստեղծում ենք վոչ առանց հաջողության: Բայց դա քիչ է: Մենք պետք է այնուհետև մետաղագործություն ստեղծենք բուն Սիբիրում՝ նրա աճող կարիքները բավարարելու համար: Բացի այդ՝ մենք պետք է դունավոր մետաղագործության նոր բազա ստեղծենք Կադակատանում, Թուրքեստանում: Դա թելադրում է ԽՍՀՄ շահերն ընդհանուր առմամբ, ինչպես ծայրամասերի հանքապետությունների շահերը, նույնպես և կենտրոնի շահերը:

Բայց սրանից հետևում է, վոր մենք արդեն չենք կարող կառավարվել արդյունաբերության ինժեներական-տեխնիկական և հրամանատարական ուժերի այն միմիումով, վորով մենք կառավարվում էյինք առաջ: Դրանից հետևում է, վոր ինժեներական-տեխնիկական ուժերի կազմակերպման հին ուղիներն արդեն անբավարար են, վոր անհրաժեշտ է նոր ուղիների ամբողջ ցանց ստեղծել՝ Ուրալում, Միջբլուզմ, Միջին Ասիայում:

Մենք պետք է այժմ ապահովենք մեզ յերեք, հինգ անգամ ավելի արդյունաբերության ինժեներական-տեխնիկական և հրամանատարական ուժերով, յեթե մենք իրոք մտածում ենք ԽՍՀՄ սոցիալիստական ինդուստրիալացման ծրագրին իրագործել:

Բայց մեզ հարկավոր են վոչ ամենատեսակ հրամանատարական և ինժեներական-տեխնիկական ուժեր: Մեզ հարկավոր են հրամանատարական և ինժեներական-տեխնիկական այնպիսի ուժեր, վորոնք ընդունակ են մեր յերկրի բանվոր դասակարգի քաղաքականությունը հասկանալ, ընդունակ են յուրացնել այս քաղաքականությունը և պատրաստ են իրագործել այն բարեխղճորեն: Իսկ ի՞նչ է դա նշանակում: Դա նշանակում է, վոր մեր յերկիրը մտել է զարգացման այնպիսի Փազայի մեջ, յերբ բանվոր դասակարգը պետք է իր սեփական-արտադրական-տեխնիկական այնպիսի ինտելիգենցիան ստեղծի, վորն ընդունակ է արտադրության մեջ պաշտպանել նրա շահերը, վորպես տիրապետող դասակարգի շահեր:

Վոչ մի տիրապետող դասակարգ չի կառավարվել, առանց իր սեփական ինտելիգենցիայի: Վոչ մի հիմք չկա կասկածել, վոր ԽՍՀՄ բանվոր դասակարգը նույնպես չի կարող կառավարվել առանց իր արտադրական-տեխնիկական ինտելիգենցիայի:

Խորհրդային իշխանությունը հաշվի չէ առել այս հանգամանքը և ժողովրդատնտեսության բոլոր ճյուղերին վերաբերվող բարձրագույն պետական հաստատությունների ղեկերը բաց է արել բանվորական դասակարգի մարդկանց համար: Դուք գիտեք, վոր տասնյակ հազարավոր բանվոր-գյուղացիական յերիտասարդություն սովորում է այժմ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում: Յեթե առաջ կոպիտալիզմի ժամանակ, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները աղյակականների տղաների մենաշնորհն էր հանդիսանում, ապա խորհրդային հասարակակարգի ժամանակ բանվորադուրապիտական յերիտասարդություն է այնտեղ տիրապետող կազմում: Կասկած

չկա, վոր մենք չուսում մեր ուսումնական հաստատութիւններէջ հա-
զարավոր նոր տեսնիկներ և ինժեներներ, մեր արդյունաբերութեան
նոր հրամանատարներ կստանանք:

Բայց դա դործի մի կողմն է միայն: Գործի մյուս կողմը կայանում
է նրանում, վոր բանվոր դասակարգի արտադրական-տեսնիկական ին-
տելիգենցիան կկազմվի վոչ միայն այն մարդկանցից, վորոնք ավար-
տում են բարձրագույն դպրոցները.—դա կհավաքադրվի նաև մեր ձեռ-
նարկութիւնների պրակտիկ բանվորներից, վորակալ բանվորներից,
բանվոր դասակարգի կուլտուրական ուժերից դործարանում, ֆարրի-
կայում, հանքահորում: Մրցման նախաձեռնողները, հարվածային
բրիգադները ղեկավարները, աշխատանքային վերելքի գործնական ներ-
շնչողները, շինարարութ. այս կամ այն շրջանում աշխատանք կազմա-
կերպողները,—հա բանվոր դասակարգի այն նոր խավը, վորը և պի-
տի բարձրագույն դպրոցն անցած ընկերները հետ կազմեն բանվոր դա-
սակարգի ինտելիգենցիայի կորիզը, մեր արդյունաբերութեան հրամա-
նատարական կազմի կորիզը:

Խնդիրը կայանում է նրանում, վոր այդ նախաձեռնող ընկերները
չքերվեն, համարձակուրեն առաջ քաշվեն հրամանատարական պոստե-
րում, հնարավորութիւն տրվի նրանց յերևան ընկնել իրենց կազմա-
կերպչական ընդունակութիւնները, հնարավորութիւն տրվի նրանց
լրացնել իրենց գիտելիքները և նրանց համար համապատասխան պայ-
մաններ ստեղծվեն, առանց դրամական միջոցներն ախտոտելու:

Այդ ընկերների մեջ ընչ չեն անկուսակցականները: Բայց դա չի
կարող արգելք ծառայել նրանց համարձակուրեն ղեկավար պաշտոնների
առաջ քաշելուն: Ընդհակառակը՝ հենց դրանց, այդ անկուսակցական
ընկերներին պետք է հատուկ ուսաղորդութեամբ շրջապատել, պետք է
հրամանատարական պոստերում առաջ քաշել, վոր նրանք գործնակա-
նում համոզվեն, թե կուսակցութիւնը կարողանում է գնահատել ըն-
դունակ և տաղանդավոր աշխատավորներին: Վորոչ ընկերներ կարծում
են, թե ֆարրիկաներում ու դործարաններում ղեկավար պաշտոնների
կարելի չէ առաջ քաշել միայն կուսակցական ընկերներին: Այս հիման
վրա նրանք հաճախ քերում են ընդունակ ու նախաձեռնող անկուսակ-
ցական ընկերներին, առաջին տեղն առաջ քաշելով կուսակցականնե-
րին, թեկուզ դրանք նվազ ընդունակ ու նվազ նախաձեռնող լինեն:

Ասե՛ն ավելորդ է, վոր այդպիսի, յեթե կարելի չէ առել «քաղաքա-
կանութիւնից» ավելի տիմարն ու հետադիմականը չկա: Հաղիվ թե
կարելի լինի ապացուցել, վոր այդպիսի քաղաքականութեամբ կարելի
չէ միայն վարկարեկել կուսակցութեան և կուսակցութիւնից վանել
անկուսակցական բանվորներին: Մեր քաղաքականութիւնը բոլորովին
նրանում չի կայանում, վոր կուսակցութիւնը փակ կստայի վերա-
ծենք: Մեր քաղաքականութիւնը կայանում է նրանում, վոր կուսակ-
ցական և անկուսակցական բանվորների միջև «փոխադարձ վստահու-
թեան» միջոցառում, «փոխադարձ ստուգման» միջոցառում գոյութիւն
ունենա (Լենին): Մեր կուսակցութիւնն ուժեղ և բանվոր դասակարգի
մեջ ի միջի այլոց այն պատճառով, վոր նա հենց այդպիսի քաղաքա-
կանութիւն է վարում:

Այսպիսով, ձգտել ու հասնել այն բանին, վոր ԽՍՀՄ բանվոր դա-

սակարդն իր սեփական արտադրական-տեսնիկական ինտելիգենցիան
ունենա,—դա չէ մեր խնդիրը:

Իրերի կացութիւնն այսպես է մեր արդյունաբերութեան չորրորդ
նոր պայմանի հաջցի վերաբերմամբ: Ի. ՄՏԱԼԻՆ

ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՌՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԵԼԵԿՏՐԻԿԱՅԻՆԱՅԻՆ ՆՈՐ ԳԼԽԱՎՈՐ ՊԼԱՆԸ

Մենք արարում ենք ելեկտրիֆիկացիայի առաջին պլանի իրագոր-
ծումը: Ի՞նչու այդ ժամանակաշրջանում տեղի ունեցած խոշոր տեղա-
շարժութեան համար, առավել ցուցանշական հանգիստնում է Միու-
թեան ելեկտրիֆիկացիայի նոր պլանը:

Առաջին պլանը, վորով ծրագրվում էր 2 միլիոն կիլովատ ուժ ստա-
նալ, խելահիշույս համարձակ էր թվում: Այժմ, յերբ այս 2 միլիոն
կիլովատն իրական են դարձել արդեն, մենք վորպես նպատակ դնում
ենք 60 միլիոն կիլովատ:

Այս 60 միլիոն կիլովատը պիտի ստացվի: Պետք է այս վիթխարի
ուժի աղբյուրը գտնվի: Վո՞րտեղ պիտի փնտռել այս:

ԽՍՀՄ-յան մեջ դեռ բազմաթիվ բոլորովին չօգտագործված ու-
ղերվներ կան, վորոնց համեմատութեամբ Դնեպրոստրոյը մանր է
թվում: Նոր պլանը Դնեպրոստրոյի վերաբերմամբ մոտավորապես
այնպիսի համեմատութեան մեջ է գտնվում, ինչպես Դնեպրոստրոյը
Վոլխովստրոյի վերաբերմամբ: Մենք ունենք Անդարստրոյ, Յենիսեյ,
Վոլգ-Գոնյան աղբյուրը, և դրանցից յուրաքանչյուրը մի միլիոն կի-
լովատից ավելի չէ, իսկ Յենիսեյը տալիս է 8 միլիոն կիլովատ, միջ-
դեռ Դնեպրոստրոյը հասնում է մեկ միլիոն կիլովատի:

Այժմ մենք թեկուրում ենք մի ժամանակաշրջան, յերբ նոր պլանը
ռեալ ձևեր պիտի ստանա: Ելեկտրիֆիկացիայի տասնամյա պլան ստեղ-
ծելը—դա վիթխարի խնդիր է: Պետպլանը և պետական շատ հիմնարկ-
ներ պետք է դրադեն այս գործով: Բայց միանգամայն ակներև է, վոր
ելեկտրիֆիկացիայի պլանը, վորով վորոշվում է մեր բազմը 10 տարով,
կարող է ստեղծվել վոչ թե կառավարական հիմնարկների, այլ միլիո-
նավոր աշխատավորների կողմից:

Այս միլիոնների մեջ կարևորագույն դերը պատկանում է կոմյե-
րիտմութեան:

ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ԵՆԵՐԳԵՏԻԿ ՑԱՆՑ

Ձխտելով Բաղդի մասին, Դոնի և Կուզնեցկի տվազանների մա-
սին, մենք մեր Միութեան զանազան վայրերում՝ Անդարում, Յենի-
սեյում, Վոլգայում և մեր Միութեան ամենահեռավոր վայրերում՝
Տոմսկիների հանրապետութեան մեջ,—հնարգիայի հզոր աղբյուրներ
ունենք: Եներգիայի յուրաքանչյուր աղբյուրի վրա չի կարելի նայել
վորպես ուսոյնականի, վոր սպասարկում է միքանի շրջաններ: Պետք
է հիշել, վոր ամբողջ Միութիւնը—միասնական եներգետիկ տնտեսու-
թիւն է:

Հնարավոր է արդյոք եներգետիկ այնպիսի ցանց, վորն իրար կա-
պակցի Միութեան առանձին աղբյուրները: Մի տարի առաջ միջազգա-
յին եներգետիկ կոնգրեսում, Բերլինում, ղեկուցվեց բարձրվում գծի

նախագծի մասին, վերով Ռուսաստանը միանում է Լիտաւոնի հետ: Այս պլանը ֆանտաստիկ էր թվում: Կապիտալիստական պայմաններում միասնական ցանցի նախագիծ չի կարող իրագործվել:

Մեզ առաջարկված խնդիրը շատ ավելի լուրջ է և և բարդ, քան այն, վոր առաջ քաշեց ՌԻԼԻԱՆԸ Բերլինում: Ռուստովից Լիտաւոն ցանցը չնչին է այն ցանցի համեմատութեամբ, վոր պիտի ձգվի Լենինգրադից և Մոսկվայից մինչև Վլադիվոստոկ և Տաճիկստան:

Այս հարցի ուսումնասիրութեանը ցույց տվեց, վոր մեր պայմաններում կարող ենք այսպիսի ցանց կառուցել: Ցանցի հիմնական զիծը պետք է ընդգրկի եներգիայի գլխավոր աղբյուրները: Նա կանցնի Լենինգրադով և Մոսկվայով, կընդգրկի Դոնի շրջանը, կընա Բաղու, կգտնուի Վոլգայի յերկիրը և Ուրալը, ուժեղ ճյուղ կտա հարավ, Տաճիկստան և կանցնի Յենիսեյ—Անգարա, Վլադիվոստոկ:

Մեր նոր իրողության ռեժուլյամբ միանգամայն հնարավոր է, վոր մեզ կհաջողվի լուծել բարձրորակ կարելի տեխնիկական խնդիրը: Լարվաժուքում 100 հազար վոլտի, անցնում մշտական տոկի բարձրվում և ուժեղ կմրելների ստեղծում—սեա խնդիրներ, վորանց լուծումը կապահովի ելեկտրիֆիկացիայի նոր սլանի իրագործումը:

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆՈՐ ՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ՀԻՄՔՆ Ե

Ելեկտրական եներգիան—դա եներգիայի առավել ձկուն ձևն է: Դա մի գործիք է, վորը կարող է առաջացնել և ամենանվազ զգալի, թույլ ազդեցութիւն և վորը կարող է տալ կիրովատներին վիթխարի քանակ: Եներգիայի հաղորդումն ինքը կատարվում է հասարակ ձևով, բարակ հաղորդակարերի միջոցով, իսկ յերբեմն նաև առանց բարերի (ապրիոն ցույց է տալիս, վոր այս եներգիան մենք կարող ենք անմիջականորեն տարածութեան միջոցով հաղորդել):

Ելեկտրական եներգիա ունենալով, մենք նրանով կարող ենք անել ամենայն ինչ: Բալական է հիշել, վոր հնչյունային կինոյի պրոբլեմը լուծել է ելեկտրականութեանը: Հենց վոր եներգիան ելեկտրական ձևի փոխվեց, կարելի յե անել ամենայն ինչ՝ և ջերմութիւն և մեքենայական շարժում:

Եներգիայի դանապանապես այլ ձևերի վերածվելու և ամենաբարդ մագան ոպերացիաներ կատարելու տեսակետով՝ ելեկտրական եներգիայի հատկութիւնը սահմաններ չունի: Տեխնիկայի ապագան հենց ելեկտրական եներգիայի առավել լայն և խոշոր չափերով կիրառման մեջ է, և դրա համար ել Վ.Ի. Լենինը միանգամայն արդարացի յեր, յերբ նա ելեկտրիֆիկացիան վորպես բնութեան ուժերին տիրապետելու ստիժուլ դնում էր խորհրդային իշխանութեան կողքին, վորպես կոմունիզմի հիմնական մի մաս: Դրանումն է կայանում տեխնիկական դարաշրջանի ամբողջ ապագայի խորը հասկացումը:

Եներգետիկ կանոնավոր տնտեսութեան համար, վորի առաջատար մասը կազմում է ելեկտրիֆիկացիան, ի հարկե, շատ եյական է և կարեւոր այն, թե ինչպես ենք մենք ոգտվում եներգիայի մեր աղբյուրներէ:

Այս տեսակետով մեր Ժամանակակից տեխնիկայի մեջ շատ ու շատ լուրջ թերութիւններ կան: Մենք վատ ենք ոգտադործում եներգիայի

պաշարները: Մենք մեր Ժողովրդատնտեսութեան մեջ մոտենում ենք միայն 2 միլիոն կիրովատի ոգտադործման: Իսկ միլենույն Ժամանակ մենք ունենք չոգեմեքենաներ, վորոնց ընդհանուր ուժը հասնում է 4 միլիոն կիրովատի: Բայց չոգեմեքենաներն ոգտադործում են վառելանյութի եներգիայի ընդամենը 8—10 և միայն յերբեմն 12 տոկոսը, մինչդեռ մեր կենտրոնական ելեկտրոկայանները տալիս են ոգտակար դործունեյութեան 30 տոկոս և գործ են ածում ցածրորակ վառելանյութ, իսկ չոգեմեքենաները պահանջում են լավագույն վառելանյութ՝ քարածուխ և նավթ:

Բայց ինչո՞ւ տրանսպորտը չփոխադրենք ելեկտրական եներգիայի: Մյուս կողմից, յերբ մենք ամբողջ յերկրում կունենանք հիմնական մագիստրալ, վորով կհաղորդվի ելեկտրական եներգիան, ապա այս մագիստրալի հետ կկապվի և անիվային տրանսպորտի ելեկտրիֆիկացիան: Ինձ թվում է, վոր այս խնդիրը չափազանց կարևոր է:

Նույնքան կարևոր մոմենտ է հանդիսանում նաև դյուղատնտեսութեան ելեկտրիֆիկացիան. դյուղատնտեսութեան համարյա բոլոր սպերացիաները և խորհտնտեսութիւնների ու կոյտնտեսութիւնների խոշորացումը պահանջում է մշակման նախապատմական ձևերից ելեկտրիֆիկացիայի առավելագույն ոգտադործմանն անցնել: Դա ամբողջ պլանի վճռական մոմենտն է հանդիսանում: Նրանից է կախված, թե ելեկտրական եներգիայի ինչ չափեր են մեզ համար պահանջվում: Նշելով հիմնական մագիստրալը, մենք դրանով հենց նշում ենք նաև խորհտնտեսութիւնների գլխավոր շերտը, վորոնց ելեկտրականութիւն կմատակարարվի: Այստեղ գլխավոր դերը խաղում են ճիշտ նշումները և եներգետիկ ցանցի ճիշտ առաջադրանքներ տալը:

Մենք այժմ դառնում ենք դեռ ելեկտրիֆիկացիայի սկզբնական շրջանում: Ելեկտրիֆիկացիայի նոր, իր թվանշաններով չլմեցուցիչ պլան ստեղծելով՝ պիտի հիշել, վոր դա միայն առաջին հերթի պլանն է: Տասնամյա պլանի վերջում մենք հավանաբար այս պլանն ել կհամարենք վորպես սկիզբ:

Կոմյերիտմիութիւնը պիտի դառնա այս պլանի մի մասը: Նրան հարկ կլինի վոչ միայն իրագործել այն, այլ և հարադատանալ այս պլանին, դարդացնել այն հնարավորութիւնները, վորոնք դրված են նրանում:

ԵՆԵՐԳԻԱՅԻ ԶՈԳՏԱԴՈՐԾՎԱԾ ԱՂԲԵՑՈՒՐՆԵՐ

Յեա կհիշեմ նաև միքանի նոր հնարավորութիւններ, վորոնցով եներգիա կարելի յե ստանալ: Ամենից առաջ պիտի ոգտադործել ջրային աղբյուրները մեր միութեան տերրիտորիայի վրա՝ Կովկասում, Միբրիում և Միջին Ասիայում, այլ և պետք է տեղում մանրազնին և մանրամասն ուսումնասիրել յուրաքանչյուր շրջանը, ուր կարելի յե ջուր ամբարել: Այս աշխատանքին լայն մասնակցութիւն պիտի ցույց տան ամբողջ Միութեան մեջ ցրված լայն մասսաները:

Բացի ջրից, քարածուխից, նավթից, թերթաքարերից և տորֆից պետք է մտածել նաև այլ աղբյուրների մասին, վորոնք վոչ այնքան տկնրեա են, բայց նույնպես վորոչ հնարավորութիւններ են տալիս: Որինակ, եներգիայի ստացումն (հաշիվ ջերմութիւնների այն տար-

բերութեան, վոր գոյութիւն ունի ջրի և ողի միջև հյուսիսային ջրերում և գետերում:

Մեր ամբողջ տեխնիկան աշխատում է՝ ի հաշիվ ջերմութեան, վորը չարժում է հաղորդում մեր մեքենաներին, արամվայներին, Բայց ջերմութիւնից միայն այն ժամանակ կարելի չէ աշխատանք ստանալ, յերբ ջերմութիւնների տարբերութիւն կա: Հյուսիսային Սառուցյալ Ուղիքանոսում ջուրը սառուցի տակ 0° ջերմութիւն ունի, սառուցի վրա ողն ունի—50° ջերմութիւն: Այս ենթակիան ոգտագործող շարժիչը կտար 9 տոկոս ջերմութիւն, վորը կարելի չէր ելեկտրոններգիայի վերածել: Մեքենաների տեղավորումն այնքան էլ թանկ չէր նստի: Խոսքն այնպիսի մեքենայի մասին է, վորն անմիջականորեն կապված է ջրի և ողի հետ: Յեթն սկզբնական հաշիվները հաստատվեն, ապա մեքենան ենթակայի անսահմանափակ սլաշար կտա այնտեղ, ուր վոչ մի վառելանյութ չկա:

Վերջին աղբյուրը—գա արևն է: Մենք գիտենք, վոր նա մեծ քանակութեամբ ենթակա չէ տալիս: Արեւելի ենթակայի միայն չնչին մասն է ոգտագործվում այն վիթխարի պաշարից, վոր արևից յերկիրն է անցնում: Ծառ հնարավոր է, վոր մոտակա ժամանակում մի կամ յերկու տարուց հետո—մեղ հաջողվի զգալի չափերով լույսի ենթակայն ելեկտրականի վերածել: Այս յերեուցթը ֆոտոէլեկտրականութիւն է կոչվում և շատ վաղուց է հայտնի: Բայց միայն այն ժամանակվանից, յերբ նա տեխնիկական նշանակութիւն ստացավ պատվերներ տալու և հնչյունային կինոյի համար, նրա ուսումնասիրութիւնն ու կատարելագործումը արագ տեմպերով առաջ գնացին և նոր հնարավորութիւններ առաջ բերին:

ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ՊԵՏՔ Ե ՀԱՐԱՋԱՏԱՆԱ ՊԼԱՆԻՆ

Բաւական է պարզ գիտակցել յերկրի ելեկտրիֆիկացիայի գործի ծավալը, նկատելու համար, վոր գա մի խումբ մասնագետների գործ չէ միայն: Նա պահանջում է վոչ միայն հսկայական ֆինալան և մասնագետների կողբեր, այլև նա պահանջում է միլիոնավոր աշխատավորների մասնակցութիւն և ստեղծագործութիւն, վորոնք արտադրութեան մոտ են կանգնած և կարող են ելեկտրիֆիկացիայի ունալ ձեւեր հնարել: Այստեղ գյուտարարութեան համար հսկայական դաշտ է բացվում, բայց վորպեսզի գյուտարարութիւնն առավելագույն արդյունքներ տա, պետք է սովորել, պետք է տեխնիկային տիրապետել: «Առանց տեխնիկային, մասնավորապես ելեկտրիֆիկացիայի տեխնիկային տիրապետելու, մենք չենք կարող լուծել այն» (ՍՏԱԼԻՆ):

Լեֆազիր՝ Ե. ՏԵՈՒՄԵՆ տեխնիկական խմբագիր՝ Ֆ. ՄԱՐԻՅ

2317

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0208737

32.119

ԳԻՆԸ 40 ԿԱԳ. (3 Կ.)

ТЕХНИКА В ПЕРИОД РЕКОНСТРУКЦИИ
РЕШАЕТ ВСЕ

Госиздат ССР Армении
Эривань—1932